

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

**Milioane de tone
de rocă lunară
pe... Pământ**

**Unde sînt
exploratorii ?**

**Cîteva mijloace
de combatere
a bolilor
infecțioase**

**Calvarul
lui Jack Shepard**

Parfumul blind al florilor autumnale

**Dedesubturile
modei**

**Orașe fără
automobile**

41

**De 1873 de ori
numărul 1**

ANUL XXV
(1282)
10 OCTOMBRIE 1969

Inspirindu-se, probabil, din titlul unui celebru roman al lui Charles Dickens, editorul unui „scriitor“ mai versat în minuirea coltului decît a condeiului a intitulat „Valachi Papers“ (Documentele Valachi) senzaționala confesiune a unui gangster inițiat în toate secretele Mafiei americane. Spovedania lui Joe Valachi — fostul locotenent al unuia

din șefii supremi ai temutului „gang“ newyorkez — este în momentul de față un „best seller“ în librăria americană. Ea poate fi găsită pe biroul multora din virfurile administrației, deoarece prezintă un interes excepțional acum, cînd se vorbește de pornirea unui adevărat război împotriva criminalității, acest flageț al societății americane contemporane.

Documentar

Gangsteri în birouri capitonate

Într-o frumoasă dimineață de mai a anului 1963, doi mafioți s-au trezit din „întimplare“ în aceeași celulă a închisorii din Atlanta (statul Georgia): Vito Genovese, de peste 30 de ani „capo“ al Mafiei din New York, căreia cei circa 5000 de gangsteri care o compun i-au dat numele „Cosa Nostra“; al doilea — Joe Valachi, de tot atîția ani aghiotantul său credincios. Don Vito — sau, mai familiar, don Vitone — ispășea la penitenciarul din Atlanta nu vreuna din crimele executate personal sau prin oamenii săi, ci o banală condamnare de 15 ani închisoare pentru trafic de stupefiante. Valachi, care se afla acolo pentru un „mărunt“ inrudit, știa că Vito Genovese continuă să dețină aceleași puteri discreționare de „patron“, dictînd și hotărînd, de după gratii, soarta oricărui dintre membrii invizibilei, dar nu mai puțin teribilei organizații de gangsteri.

Sărutul morții

Surpriza vederii a trecut repede, fiindcă, grăbit să pună lucrurile la punct, don Vito i s-a adresat colaboratorului său, punîndu-i mina ușor pe umăr:

— Știi, Joe, cumperi uneori un kilogram de mere, și unul se nimereste putred. Atunci e musai să-l zvirl.

Joe a pălit. Don Vitone l-a luat afectuos capul la pieptul lui și l-a sărutat pe obraz. Era sărutul morții! Valachi a înțeles că fusese condamnat. Vina sa, de neiertat pentru un mafiot? Încălcase „legămîntul tăcerii“ — suprema lege a Cosei Nostra — și trîncănise ceva polițistilor.

Nu-i mai rămînea decît să se pună sub protecția F.B.I.-ului. Dar pentru a o obține a trebuit să vorbească — mult și pe larg. Spovedania lui Valachi constituie cel mai complet document pe care-l posedă poliția americană asupra „celui mai mare“ sindicat al crimei cunoscut în istorie.

Căci „activitatea“ Mafiei americane, rezultată din altoirea unor înclinații spre vendetta și violență a decedaților imigrației siciliene pe recrudescența crimei și dezvoltarea ei în forme organizate pe terenul fertil creat de prohibiția alcoolului în S.U.A., a însemnat, în perioada interbelică, un lung șir de crime rămase nepedepsite.

N-au fost uitate încă nici împrejurările în care a fost suprimat, în 1957, celebrul gangster Albert Anastasia. Din primul moment s-a bănuț că asasinarea acestuia fusese ordonată de don Vito Genovese, succesorul faimosului Lucky Luciano la titlul de „capo di tutti i capi“ al Mafiei newyorkeze. Ca în toate cazurile similare în care a operat mina Mafiei, asasinii lui Anastasia au dispărut însă, iar martorii, terorizați de mafioți, n-au scos nici o vorbă.

Totuși, încă din 1963, F.B.I.-ul reușise să-i identifice pe cei care năvăliseră în salonul de frizerie din Manhattan unde Anastasia căzuse, fulgerat, pe scaunul din fața oglinzii în care nici nu apucase să-și admire, ca de obicei, obrazul buclat. Dar probe nu existau. Între timp, unul dintre asasini, intrat în închisoare pentru un furt oarecare, a fost eliberat după executarea pedepsei de 7 ani. Altul a dispărut, după cite se pare, în urma unei răfuțeli între „confrăți“. Abia acum, după 12 ani de la asasinat, martorii s-ar fi hotărît să vorbească. Motiv pentru care, poliția din New York a anunțat recent că a decis redeschiderea anchetei.

Numai că, în ianuarie anul acesta, septuagenarul don Vito Genovese a murit în chipul cel mai pașnic, după un acces cardiac, pe patul puțin cam strîmt al închisorii din Atlanta. Funerariile acestui „rege“ al lumii interlope s-au desfășurat la cimitirul Saint John, într-un cartier al New Yorkului. Spre disperarea sa, F.B.I.-ul, care se pregătise să prindă... pe peliculă toate căpeteniile mafioțene venite să-l jelească pe regretatul „boss“, s-au trezit cu o înmormîntare „în cerc strict familiar“. Vito Genovese avusese grijă să-i prevină pe cei vizați, recomandîndu-le

Joe Valachi în fața Comisiei de cercetări a Senatului

pentru ultima oară prudență și discreție.

Candidați la șefie

Din această cauză, speranța de a-l putea identifica pe candidații la succesiunea defunctului șef suprem al Cosei Nostra a trebuit să mai sufere o aminare. Există cei trei locotenenți activi ai răposatului: Thomas-Ryan Eboli, Gerardo Catena și Michele Miranda, care ar fi cei mai îndrituiți să concureze pentru șefie. Michele Miranda, în special, oferă, la 72 de ani, un frumos „palmares“. În 1934 l-a ucis pe Boccia, un mafiot de seamă în ierarhia Cosei Nostra, iar mai tirziu a reușit să-l otrăvească, în închisoare, pe Peter Trampa, socotit „prea vorbăreț“...

Dar cele mai multe șanse le are un fost subaltern al răposatului Anastasia, care i-a și luat locul în 1957, bineînțeles cu aprobarea lui Vito Genovese. Acum îi vine rîndul să-l moștenească direct pe Genovese.

Este Carlo Gambino care, la 57 de ani, apare ca prototipul „noului stil“ adaptat condițiilor de azi ale societății americane. De ce ar putea fi preferat Gambino oricărui dintre membrii trio-ului Eboli-Catena-Miranda? Aceștia mai amintesc de epoca „romantică“ a gangsterismului, pe care unii dintre bătrînii mafioți o regretă, poate. Erau vremurile cînd Genovese și Luciano își

sărbătoreau împreună ziua de naștere — erau de aceeași vîrstă — întrecîndu-se în a stinge luminărele de pe tortul tradițional trăgînd la țintă cu pistolul.

Mafia de azi și-a schimbat profilul pe care-l avea în urmă cu două decenii. Loviturile sînt aceleași, dar terenul s-a extins, iar firma sub care lucrează poate fi aproape... onorabilă. Au trecut vremurile cînd mafioții se angajau cu contract să „lichideze“ din umbră un adversar devenit jenant pentru cutare sau cutare „capo“ sau cînd bandele rivale se exterminau reciproc, în rafale de arme automate, pe străzile din Chicago, Los Angeles sau New York.

Birouri somptuoase

Cele 24 de „familii“ în care sînt organizați mafioții americani acum păstrează doar structura tradițională și „legile“ aduse din Sicilia natală. În lumea de peste ocean, și mai ales în anii noștri, ei au devenit oameni de afaceri în toată puterea cuvîntului. Lucrează în birouri somptuoase, în centrele comerciale și financiare ale marilor orașe din S.U.A., au vile particulare la Long Island sau Miami și controlează, printr-o vastă rețea de „tehnicieni“, sursele de venituri ale gang-ului. Numai săliile de jocuri de noroc de la Las Vegas și din alte stațiuni turistice aflate sub „protecția“

lor „produc“ între 20 și 50 de miliarde de dolari anual, adică 2—5 la sută din produsul național brut al S.U.A. Patronarea aproape monopolistă a traficului cu stupefiante aduce Mafiei alte miliarde de dolari. Beneficiile „Cosei Nostra“ echivalează astfel cu profiturile Companiei americane de Telefoane, trusturilor „General Motors“, „Standard Oil“, „Ford“, „Chrysler“ și „I.B.M.“ luate laolaltă.

O recentă anchetă a administrației federale în rîndul întreprinderilor mici și mijlocii conchide că o serie de afaceri care prosperă grație creditelor de stat au fost montate la origine cu capitaluri mafioțene.

Disponînd de asemenea uriașe venituri, Mafia își poate permite luxul de a plăti cu onorarii de milioane de dolari pe cei mai buni avocați și experți în afaceri, pentru a ajunge să lucreze aproape pe față, la adăpostul legilor. Cea mai eficace armă pe care o folosește rămîne însă corupția.

Un adevărat scandal politic au provocat declarațiile făcute recent de către William Brennen, procurorul adjunct al statului New Jersey, care a arătat, după o anchetă pe care a întreprins-o, că Mafia a pătruns „în aproape toate domeniile vieții“ și că „lumea crimei se află în legătură chiar cu aleșii poporului“ — deputații Adunării legislative a statului New Jersey. Urmarea acestor dezvăluiri a fost... demisia procurorului.

Situația la care s-a ajuns alarmează în mod serios cercurile guvernamentale. Procurorul federal al statului New York, Robert Morgenthau socotește că a sosit momentul de a se lansa o ofensivă generală pentru desființarea Mafiei.

În ultimul timp, F.B.I.-ul, Comisia prezidențială pentru combaterea criminalității și poliția din Washington sînt mobilizate într-un efort comun de adunare de date, fișe și prezentare de rapoarte către guvern, care ar dori să pună capăt activității Mafiei. Senatorul John Mc Lellan a declarat că activitatea organizațiilor de gangsteri, adevărate „sindicate ale crimei“, a devenit o tragedie a Americii.

Pentru atingerea scopului propus, bugetul federal a înscris anul acesta 61 de milioane de dolari la dispoziția F.B.I.-ului. Cu fondurile sporite se vor forma noi detașamente speciale de „incoruptibili“ — ași ai pistolului, automatelor și karate-ului, aleși din „crema“ agenților F.B.I.-ului, ai Biroului pentru stupefiante, ai vămilor, Serviciului Secret etc.

Vor putea învinge însă cele 61 de milioane de dolari guvernamentali uriașul buget de care dispune Mafia? Întrebat de un ziarist ce crede despre declarația de război a președintelui Nixon, unul dintre șefii mafioți a declarat impasibil:

— Nu citesc niciodată ziarul: lectura lor îmi face rău la stomac.

documenta.

documentar docum.

mentar documentar d.

documentar document.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

mentar documentar docum.

mentar documentar docu.

Actualitatea
 calitatea actualității
 cea actualitatea actualității
 actualitatea actualității
 actualitatea actualității
 actualitatea actualității
 actualitatea actualității
 actualitatea actualității
 actualitatea actualității

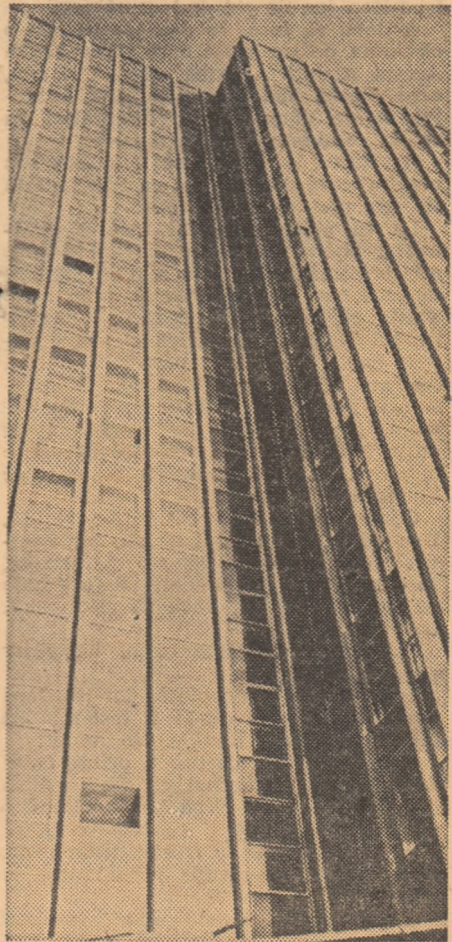

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Zgîrie-nori
 in bătaia
 vîntului

Construirea clădirilor înalte cu multe etaje, a zgîrie-norilor cum li se spune, nu este o problemă simplă, deoarece presupune numeroase calcule de rezistență a materialelor, alegerea celor mai indicate profiluri pentru a rezista la vibrațiile rezultate din acțiunea violentă a vîntului etc.

Intrucît în ultimele decenii arhitectura se orientează, pentru economie de spațiu, tot mai mult spre clădiri înalte, specialiștii au hotărît să rezolve pro-

Oțelul, betonul, sticla, se iau la întrecere cu norii...

blema complicatelor calcule prin metode noi, moderne. Soluția le-a fost inspirată de tunelurile aerodinamice folosite în aviație pentru verificarea calităților de zbor ale aeronavelor.

Intr-adevăr, ca și la avioane, la zgîrie-nori sînt folosite materiale dintre cele mai moderne, între care un rol deosebit de important îl joacă oțelurile. Reproduse cu fidelitate, machetele viitoarelor clădiri-turn ar urma să fie amplasate în tuneluri aerodinamice pentru a se stabili, astfel, efectul vînturilor de diferite forțe. Modelele folosite ar urma să fie realizate din lemn — la scara de 1:400 — și montate pe resorturi a căror elasticitate ar putea fi reglată în vederea determinării celor mai bune fundații posibile, capabile să absoarbă vibrațiile. Cînd absorbția este slabă, clădirile-turn încep să tremure

vizibil, chiar și atunci cînd vîntul artificial nu atinge decît o viteză de mai puțin de 20 km/h. În consecință, constructorii sînt avertizați că trebuie să modifice planurile.

Nu de mult specialiștii în construcții au supus însă o astfel de machetă și la o „probă lichidă”. Ei au plasat-o într-un tunel umplut cu apă, iar în curentul creat au introdus grăunțe din material plastic, de dimensiunile unui fir de praf. Datorită circulației acestora, au putut fi puse în evidență liniile de scurgere în jurul clădirii și vîrtejurile produse. Pe baza acestor metode, constructorii vor putea calcula cu ușurință factorii de securitate și, mai ales, determina porțiunile care reclamă o mai mare rezistență.

CIRCULAȚIE

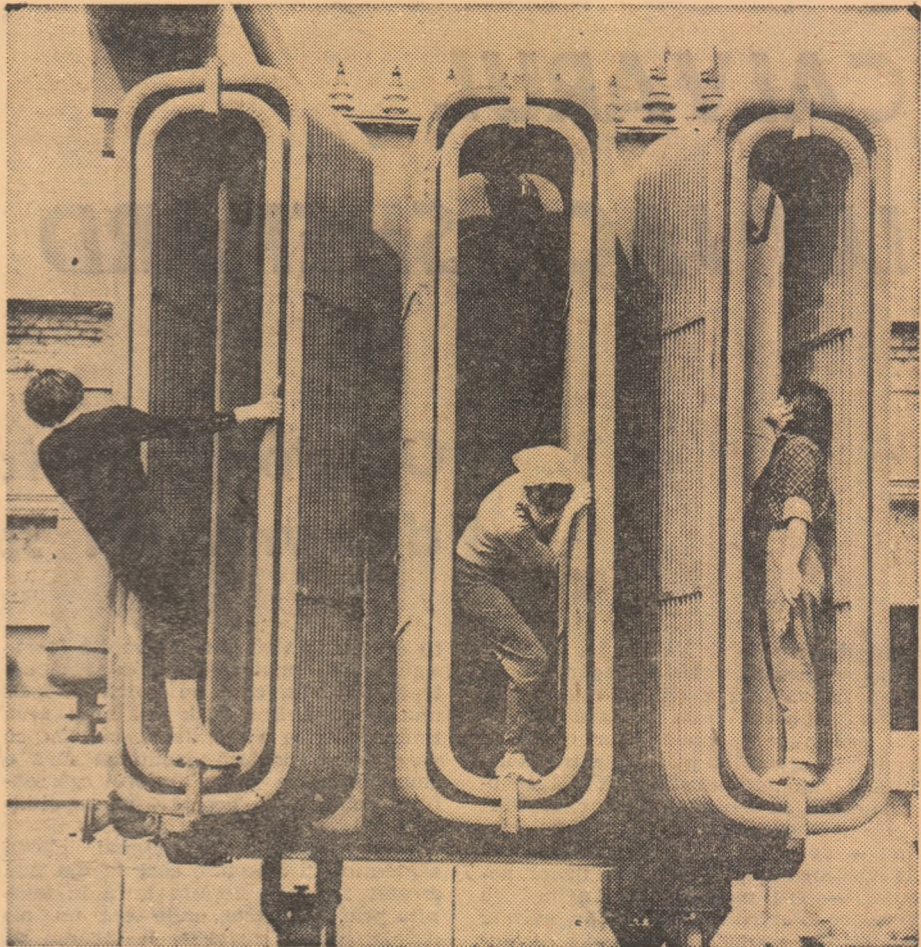
Orașe
 fără automobile

Specialiștii în materie apreciază că automobilele vor continua să fie, și în viitoarele decenii, cel mai important mijloc de locomotie atît în orașe cit și pe șoselele internaționale. Dar numărul lor va crește atît de vertiginos încît va impune reglementarea utilizării lor, operație ce va fi preluată de instalații electronice. Autostrăzi cu 4-6 benzi în fiecare sens vor „înghiți” 80 la sută din automobile; fiecare bandă va avea o capacitate orară de 15.000 vehicule; pe prima vor circula camioane — acționate de turbine cu gaze — cu viteză maximă de 160 km/oră, pe a doua, vehicule de transport în comun cu 185 km/oră, pe a treia, turisme cu 210 km/oră și pe ultima automobile rapide cu 240 km/oră. Conducătorul se va odihni, va citi sau va discuta cu pasagerii, căci un sistem de comandă automat va păstra distanța necesară față de vehiculele inconjurătoare. Trenului nu-i vor mai rămîne prea multe șanse.

În volumul publicat recent de agenția de presă Novosti și intitulat „În anul 2017...”, Vasili Zvonkov, membru corespondent al Academiei de științe a U.R.S.S. face alte pronosticuri. În primul rînd el nu disprețuiește trenurile, dar le modifică radical, adaptîndu-le la ecartamente de 3—5 m, care ar putea suporta vagoane uriașe și locomotive de 40.000—50.000 C.P. cu o viteză medie de 250—300 km/oră. Sursa de energie ideală pentru propulsarea acestor locomotive ar fi un reactor nuclear. Se pare că utilizarea unui asemenea mijloc de propulsie este împiedicată actualmente de greutatea prohibitivă a sistemului de protecție împotriva radiațiilor. Dar soluția nu mai poate întîrzia mult, căci în cîteva țări există proiecte satisfăcătoare pentru astfel de locomotive.

Neplăcut impresionat de circulația haotică din New York și de faptul că automobilele ajung să înainteze cu viteza pietonilor sau chiar să blocheze complet străzile, V. Zvonkov exilează automobilele din orașele mari. Nepoții noștri își vor parca la intrarea în oraș mașinile cu turbine cu gaze sau motoare cu reacție, cu care vor fi atins 250—300 km pe magistralele complet reconstruite și prevăzute cu pasaje pe mai multe nivele și vor recurge la mijloacele de transport urbane. Care din acestea va predomina? Foarte probabil trotuarele rulante, cu mai multe benzi în fiecare sens pentru a asigura viteze diferite, dar toate considerabile: 20, 40 și respectiv 100 km/oră. Totuși urcatul pe trotuar și trecerea de pe unul pe altul vor fi ușoare; scaune și automate cu răcoritoare se vor îngriji de comoditatea pasagerilor.

Nu încapă îndoială că asemenea trotuare vor fi construite; la început vor ușura traficul în punctele mai dificile după care se vor extinde în tot orașul împingînd autobuzele, troleibuzele și turismele spre periferie.

Unul din transformatoarele care preschimbă un continent

Foto: APN

MERIDIANE

Un continent al viitorului

Cunoscutul scriitor englez Alan Sillitoe a vizitat în mai multe rînduri Uniunea Sovietică. Una din recentele sale cărți, „Drumul la Volgograd” cuprinde impresii și reflecții asupra uneia din călătoriile sale prin U.R.S.S. Reproducem mai jos un scurt fragment din această carte.

Privită de sus Moscova părea o imensă și scînteietoare aglomerare de ace de gămălie. După ce s-a inclinat brusc într-o parte, avionul s-a desprins însă de ele. M-am instalat comod în salonul cu o sută de locuri pregătindu-mă pentru o plictiseală de mai multe ore. Pînă la Irkutsk sînt șapte ore bune de drum, (în drum spre Sahalin, Cehov a străbătut, în 1890, această distanță, urmînd calea cea mai scurtă, în șapte săptămîni). Judecînd după hartă, Irkutsk este plasat la aceeași longitudine estică cu Singapore și la 3.000 de mile de Moscova. Pentru a ajunge apoi pînă la Vladivostok pe țărmul Oceanului Pacific, mai trebuie străbătute încă vreo două mii de mile. Dimensiuni, nu glumă! Îmi amintesc că în Mallorca am cunoscut un texan care mi-a spus în glumă: „Anglia? Dacă am suprapune această insulă peste Texas, ar dispărea într-un colțisor”. Acum, eu i-aș spune: „Iar dacă am lua Texasul și l-am suprapune peste Siberia, s-ar îneca într-unul din marile ei fluvii”. Avionul „TU” cu care călătoream străbate într-o jumătate de oră distanța pe care vechea navă militară de transport cu care am călătorit în 1947 pînă la Singapore o făcea într-o zi. Aerul siberian care mă îmbătașea îmi aducea, oare, în minte aceste cifre și fapte?

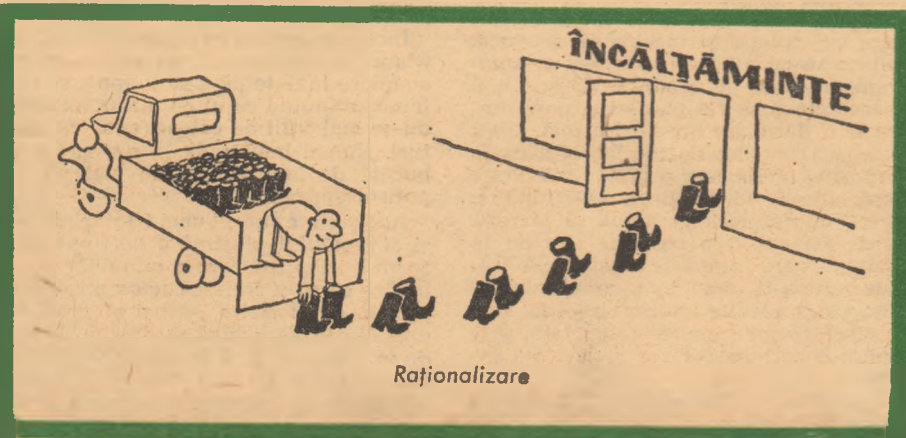
Noaptea pe care o trăiam era cea mai scurtă din viața mea. Dar merita să rămîn treaz pentru a întîmpina soarele cu cinci ore mai devreme, pentru a contempla scînteietorul-i răsărit la ora 2.15 noaptea în loc de 7 dimineața. Energia electrică este atît de ieftină acolo, încît orașele siberiene sînt luminate din belșug toată noaptea. Pe măsură ce ne apropiam de pămînt fișia roșie a răsăritului devenea oranj, galbenă, albastră, neagră.

...Regiunea Irkutsk este mai mare decît Franța, Belgia și Olanda considerate la un loc, iar imensele-i păduri se întind deasupra unor uriașe zăcămine de cărbune, minereu de fier, aur, sare și mică. Pe această întinsă suprafață trăiesc numai două milioane de oameni, dar ei pun în mișcare mine aurifere, o puternică industrie forestieră, uzine constructoare de mașini și combinate petrochimice. Dar în această regiune se cultivă și cereale, se cresc animale domestice și animale cu blănuri scumpe (hermine, zibeline și veverițe), iar peștele e din belșug în Baikal sau în oricare din apele ei.

Lîngă Irkutsk și la Bratsk au fost construite pe Angara hidrocentrale electrice. Cea de la Bratsk este cea mai mare din lume. Aceste centrale electrice au format mări întinse pe care golfulurile le inconjoară ca niște ramuri de copaci. Dar și pe Lena urmează să se construiască un complex de zece baraje. Încît în 1978 se va putea călători pe riuri cu una și aceeași navă din centrul Mongoliei pînă pe Tamisa.

La Irkutsk există un post de televiziune, iar în regiune sute de mii de aparate de recepție. Orașul are patru teatre, o universitate, orchestră simfonică, o secție a Academiei de Științe. Repezițiunea cu care cresc orașele siberiene este realmente fenomenală.

Am plecat din Irkutsk pe drumul pe care a mers și Cehov în 1890. Cehov a văzut atunci spre dreapta drumului fluviul Angara, dar eu vedeam uriașul lac de acumulare căruia locuitorii din Irkutsk îi spun mare, iar dincolo de el munți înalți cu pete albe de zăpadă pe verdele întunecat al brazilor. Păreau reci și neprimitori, mîhniți din cauza iernii aspre care nu se mai sfîrșea și pe care atît oamenii cît și animalele o suportă greu. Drumul era drept, îngust, în pantă. Vara, pe întinderea de apă de 40 de mile lungime dintre Irkutsk și Baikal circulă nave de tip „Racheta”. Ele gonesc pe suprafața apei cu viteze amețitoare și transportă cîte o sută de oameni care acum au nevoie de numai 40 de minute pentru drum în loc de două ore cît făceau înainte cu autobuzul.

Raționalizare

CALVARUL LUI JACK SHEPARD

O istorie tristă din vremuri sumbre

Londra secolului XVIII. La răscruci și pe malurile Tamisei se legănau scriștii infrișoșător cuști cu cadavre de tîlhari și pirați. Vîntul smulgea din vîrful prăjiniilor capetele celor executați și le rostogolea la picioarele trecătorilor... Londonezii secolului XVIII se obișnuiseră cu moartea și cu execuțiile.

Pe vremea aceea, aproape orice delict — de la cel mai mărunț furt pînă la vizitarea unei tabere de țigani nomazi — era pedepsit în Anglia cu moartea. Pentru judecători nu existau minori: în primele decenii ale secolului XVIII a fost condamnat la moarte un băiat de zece ani, iar curtea supremă a confirmat sentința; la fel a fost osîndită o fată de 14 ani, care, la porunca stăpînului ei — un falsificator de bani — ascunsese cîteva monezi în valoare de un farthing.

Dar cumpletele legi nu erau valabile și pentru aristocrați. Conte de Mansfield, de pildă, a profitat atît de mult de funcția lui de lord-cancelar, încît de cazul său a trebuit să se ocupe parlamentul. Dar regele s-a grăbit să sară în ajutorul prietenului său... Un fiu nelegitim al lordului-cancelar a intrat într-o zi în fruntea unui grup de cheflii, într-o cafenea și a străpuns cu spada, fără nici un motiv, pe primul om sărac înfrînt în cale. Asasinul a fost recunoscut vinovat, dar a fost imediat grațiat, căci spînzurătorile londoneze nu erau înălțate pentru cei bogați. Un anume John Russel fusese osîndit la moarte pentru furt. Dar în timp ce se afla în închisoare a căpătat prin testament o moștenire și imediat a fost eliberat.

...La 16 noiembrie 1724, la Tyburn, un loc special pentru execuții, a fost spînzurat Jack Shepard, de 22 de ani, care nu avea avere.

Pedeapsa capitală pentru două linguri de argint

Pînă la vîrsta de 21 de ani Jack avusese relativ noroc.

Părinții nu-l zvîrliseră în stradă și nu-l dăduseră să-l crească vreo mătușă veșnic beată, care mai degrabă l-ar fi „închiriat” unor cerșetori din piață pentru cîteva peny pe zi, după ce mai întîi însă l-ar fi desfigurat. Pînă la șase ani crescuse în sinul familiei sale, extrem de sărace, care se adăpostea într-o cocioabă, dar în orice caz în familie. După moartea tatălui, a căpătat adăpost în casa unui neguțator de postavuri, care s-a purtat bine cu el, ba chiar l-a învățat carte. Iar cînd a împlinit 15 ani, a fost dat ucenic la un timplar.

Nenorocirile lui Shepard au început în taverna „La leul negru”. Proprietarul localului avea o faimă proastă chiar și în vremurile acelea cînd cuvîntul „hangiu” însemna că dacă purtătorul acestui atribut ce-i determina îndeletnicirea nu era chiar criminal, avea în orice caz la activul lui multe păcate. Alegîndu-și ca victimă pe Shepard, hangiu a încurajat romanul de dragoste al acestuia cu o anume Bess, o fată de moravuri ușoare. Și într-o zi, în timp ce repara casa unui neguțator bogat, Jack a furat două linguri de argint, pe care le-a vîndut, iar banii i-a cheltuit cu Bess. Apoi a uita repede de fapta lui neucetată și a continuat să lucreze, cîștigînd foarte puțin, e adevărat, dar totuși de ajuns ca să aibă pentru Bess și pentru un colțuc de pîine.

Curînd însă a fost denunțat și s-a trezit astfel scos în afara legii. La stăpînul lui nu se mai putea întoarce, căci acolo îl așteptau polițiștii, închisoarea din Newgate și apoi spînzurătoarea. Și Jack a început să se ascundă prin pivnițe și cocioabe, să flămînzească: hainele i se fîcșură ferfeniță încît ziua nu mai putea nici măcar ieși în stradă. Curînd află că pe capul lui se pusese un premiu... Și, la cîteva zile,

fu arestat și vîrît într-o temniță foarte sigură. Nu-i mai rămînea decît să aștepte sentința, care nu putea fi decît una singură. Dar Jack era mult prea tînăr și iubea viața, încît, imediat ce paznicul se depărtă, izbuti să facă o gaură în tavan și, cu ajutorul cearceafului, cobori de pe acoperiș într-un cimitir.

Shepard petrecu însă numai cîteva săptămîni în libertate căci fu din nou arestat. De data aceasta intră în temniță prin altă parte, unde era un alt paznic, care a doua zi îi îngădui să vorbească cu Bess. Aceasta îi aduse, într-un coș cu mîncare, un vîrf de halbardă. În cîteva minute Jack sfîrîmă lacătul de la ușă și ieși cu Bess pe coridor. Dar, spre ghinionul lor, fură prinși și întemnițați.

Deși cu cătușe și lanțuri la picioare, Jack izbuti să le pilească, apoi smulse cîteva gratii și, legînd unele de altele cearceaful, fusta și bluza lui Bess, coborî împreună cu aceasta pe frînghia improvizată, de la opt metri înălțime.

Tot orașul vorbea despre isprăvile lui Shepard. Pe urmele lui porniră toți polițiștii din Londra, iar pe capul lui fu pus un premiu și mai mare. Jack n-avea de ales decît între moartea prin înfometare sau spînzurătoare. Dar el alegea o a treia cale, aceea a sfidării legilor criminale care îl condamnaseră la foamete și moarte.

...La scurt timp o bandă de hoți îl prădă pe negustorul de postavuri care îl adăpostise în copilărie pe Jack. Convins că era opera acestuia, negustorul se adresă chiar lui Jonathan Wilde, căpetenia Londrei „nocturne”, care deținea aproape toate firele celor mai mari crime din acele vremuri. Wilde se apucă serios de treabă mînat nu atît de răsplată fîgăduită cît de posibilitatea de a înlătura un rival periculos, după părerea lui. Wilde o căută pe Bess care, înspăimîntată de amenințările lui, îi spuse unde se ascundea Jack.

Luat prin surprindere, Shepard fu arestat imediat și întemnițat la Newgate.

Inchisoarea din Newgate data din secolul XII, dacă nu chiar mai demult. Clădirea fusese distrusă de cîteva ori și apoi reconstruită. Situația deținuților era cumplită. Nici chiar cei care erau obișnuiți din copilărie cu cea mai neagră mizerie nu-i puteau suporta miasele. Deținuții trebuiau să plătească pentru orice: să li se „slăbească lanțurile”, să li se îngăduie să stea lîngă foc, să nu fie torturați, indiferent dacă erau sau nu vinovați. Lipsa de bani însemna moarte sigură. Imediat ce temnicerii se convingeau că nu mai puteau scoate nimic de la un osîndit, îl dezbrăcau și-l zvîrleau în subterane, de unde era sigur că nu mai ieșea viu. Se cunosc cazuri cînd deținuții care își ispășiseră pedeapsa n-au putut ieși din închisoare, pentru că n-au avut bani spre a plăti temnicerilor ca aceștia să le deschidă porțile.

După două săptămîni Jack fu judecat. O scurtă deliberare de numai cîteva minute și sentința sună: pedeapsa capitală. A doua zi el, împreună cu încă șase deținuți, fu întemnițat în celula osîndiților la moarte. Deși ferecat în lanțuri, Jack nu voi totuși să se împace cu situația și începu să urzească, împreună cu alți trei tovarăși de suferință, un plan de evadare. Aceștia mai sperau încă să fie grațiați și unul dintre ei îi dăruie lui Shepard o pilă. Jack se apucă imediat de treabă. N-avea la dispoziție nici măcar o săptămîină. Peste două zile îl vizită Bess. Discutînd și rîzînd cu ea, Jack continuă să lucreze. Pînă seara pili o bară de fier de la grilajul care despărțea celula de coridor. Bess îi dădu în ascuns haine și o șapcă pe care le îmbracă repede, apoi se strecură iute, împreună cu fata, prin grilaj, coborî pe coridor și ieși din închisoare.

...De data aceasta, chiar poliția îi ceru ajutor lui Wilde. Oamenii lui Wilde dădură de urma lui Bess care acum,

însă, în ciuda torturilor la care fu supusă nu suflă un cuvînt. Încît în ziua în care Shepard urma să fie executat, ziarele londoneze publicară o știre despre evadarea lui. Pe capul lui Jack fu pus un premiu și mai mare decît înainte și curînd fu prins și întemnițat din nou la Newgate, mai întîi în celula osîndiților la moarte, iar apoi în cea mai

sigură încăpere de la etajul doi. Pentru cît mai multă siguranță, fu pus în lanțuri fixate de podea și în cătușe.

Toată săptămîna care urmă, relatează un contemporan al nefericitului tînăr, lumea nu vorbea decît despre Shepard, care, în scurt timp, devenise cea mai populară figură din oraș.

Ultima fugă

...Nici un deținut englez nu mai fusese atît de puternic înfrînt ca Shepard la Newgate. Chiar și vizitele erau foarte sever supravegheate; cu toate acestea un vizitator izbuti să-l lase un cui lui Jack care, cu mari eforturi, izbuti să pună mîna pe el și să-l ascundă.

Începuse sesiunea tribunalului și Jack știa că era momentul să acționeze. Cu două ore înainte de a se lumina, se desferă minuiind cuțitul cu dinții, eliberîndu-se mai întîi de cătușe, apoi de lanțuri. Numai inelele de la picioare, cu o bucată de lanț prinse de ele, nu le putu desprinde.

Apoi, cu ajutorul unei frînturi de lanț și al lacătului, sfîrîmă o porțiune dintr-un burlan, pe care o minui ca pe un berbec ca să-și croiască drum spre celula vecină, din fericire pentru el goală. În cele din urmă, izbuti să descuie lacătul de la ușă și să iasă în coridor. După ce coborî scara și făcu vreo cîteva pași, așune lîngă ușa capelei înțuciată pe dinăuntru cu un zăvor. Practicînd un orificiu în ușă, vîrî mîna prin el, trase

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
i reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj i

zăvorul și intră în capelă. Apoi sparse zidul și nimeri într-o celulă destinată condamnaților la moarte, exact aceea în care, cu puțin timp în urmă, petrecuse și el cîteva zile. După care, urcîndu-se pe capacul unui sicriu, care avea menirea să amintească osîndiților ce-i așteaptă, pili niște gratii și constată că în fața lui se mai afla o ușă, a cincea la număr. În sfîrșit, după ce o deschise, se pomeni într-un coridor prin care ieși pe acoperiș.

Constată însă că de acolo nu va izbuti să sară, se înapoie în celulă ca să-și ia așternutul, tremurînd de spaimă la gîndul că ar putea înfrîni un temnicer. Cu chiu cu vai sări pe un acoperiș aflat mai jos, dar vîzînd la cîteva metri de el cîteva străji, se înapoie într-un balcon, unde se trîni frînt de oboseală și adormi. Cînd se trezi, auzi deschizîndu-se ușa de la intrare. Se rostogoli repede pe o scară și, amestecîndu-se printre vizitatori, ieși în fugă pe stradă.

După ce se eliberă și de ultimele frînturi de lanțuri de la picioare, Jack petrecu două zile într-o magazie părăsită, apoi cutreieră aproape toate berăriile și tavernele pe care le cunoștea și îl măgulea faptul că pretutindeni se vorbea numai despre el, despre felul cum își bătea joc de cei ce-l urmăreau.

A doua zi, însă, fu recunoscut într-o circiumă de un băiat care lucra acolo. Acesta anunță vestea stăpînului său, care chemă imediat un polițist. În felul acesta Jack fu iar întemnițat în celula condamnaților la moarte.

Arestarea lui fu adusă la cunoștința regelui, care dădu ordin ca Shepard să fie executat cît mai repede.

La 16 noiembrie 1724, ora 9 dimineața, Shepard fu dus la capelă spre a fi împărțit. Apoi fu luat în primire de șerif care semnă o hirtie prin care atesta că intrase în posesia cadavruului lui Shepard, de parcă acesta și fusese executat. I se scoaseră lanțurile, dar nu și cătușele. După aceea procesiunea porni, pe străzile tixite de oameni, spre Tyburn. Se spune că pe puțin 200.000 de inși veniseră să asiste la execuție. Mulțimea îl aclama pe Shepard.

Condamnatul fu urcat într-o căruță, i se petrecu ștreangul de gît, iar fruntea îi fu legată cu o batistă, pentru ca, în clipa cînd va fi pregătit să fie trimis pe lumea cealaltă, Jack să și-o poată trage pe ochi.

Shepard era foarte calm, ba chiar părea indiferent.

Un preot îl binecuvîntă, dar Shepard observă: „O pilă mi-ar fi fost mai de folos decît toate bibliile din lume”.

Călăul sări din căruță și prinse calul de căpăstru, așteptînd ca Shepard să dea semnalul. O clipă se înstăpîni o tăcere mormîntală. Apoi Jack ridică mîinile încătușate la frunte, trase peste ochi batista și căruța porni încet la drum...

...Legi cumplite ale unor vremuri cumplite făcuseră dintr-un băiat ușuratic un delicvent și-l condamnaseră la moarte încă atunci cînd furase pentru prima oară două linguri de argint.

În ajunul execuției, Shepard fusese vizitat în celulă de Daniel Defoe, cu care osînditul discuta mult timp. Și Defoe fusese întemnițat la Newgate, dăduse faliment, fusese pus la stîlpul înfamiei, îndurase multe umilințe, încît știa ce însemna sentimentul singurătății și al nedreptății. Curînd după aceea, autorul lui „Robinson Crusoe” publică o carte intitulată „Poveste despre toate furturile, evadările etc. ale lui Jack Shepard” și „Istoria remarcabilei vieți a lui Jack Shepard”.

În afară de cărțile lui Defoe, la cîteva luni după execuție au mai văzut lumina tiparului vreo zece broșuri despre Shepard. Multe teatre din Londra au prezentat, cu săli arhipline, piese despre viața lui Shepard, căruia i s-au închinat, de asemenea, un mare număr de cîntece și balade.

E. Sorocenko

MEMORII

Maiakovski și Parisul de altădată

În 1924, am făcut cu soțul meu o călătorie la Paris și Londra. Am ajuns la Paris spre sfârșitul lui octombrie și imediat am căutat-o pe Elsa Triolet, pe care o cunoscusem la Berlin, în 1922. Elsa locuia la hotelul „Istria”, pe o străduță ce dădea în bulevardul Montparnasse. Ne-am bucurat mult de revedere și Elsa m-a anunțat că Maiakovski urma să vină la Paris peste câteva zile și să stea și el la „Istria”.

Maiakovski mai fusese la Paris în 1922, văzuse multe, făcuse cunoștință cu mulți oameni de artă, iar la întoarcere, încărcat de impresii, publicase versuri și articole, ținuse conferințe. Căci știa să se pătrundă de tot ce vedea și auzea. Nici de astă dată scopul călătoriei lui nu era pur turistic. De la Paris voia să-și continue drumul spre Mexic și Statele Unite.

Până la sosirea lui Maiakovski, m-am văzut cu Elsa aproape zilnic și ne-am împrietenit. Maiakovski a sosit la 2 noiembrie și a fost uimit de prezența mea la Paris...

Intr-una din zilele următoare, am întâlnit în camera Elsei un bărbat necunoscut. Era André Triolet, un parizian getbeget, fostul ei soț. Mi s-a recomandat după obiceiul rusesc: André Petrovici Triolet, și ne-a invitat, numaidecât, pe mine, pe soțul meu, pe Maiakovski și, bineînțeles, pe Elsa să petrecem o seară împreună. „Cum și unde veți dori”, a adăugat el. Am primit invitația. A doua zi, pe la zece seara, m-am înființat la Elsa, cu soțul meu. André Petrovici era un bărbat simpatic și drăguț. Am pornit-o pe străzile Parisului, ne-am oprit în câteva piețe, am trecut pe lângă multe cafenele și music-halluri. Până la urmă înfometăți, ne-am oprit la un restaurant. În timpul mesei, Elsa a dansat, iar eu m-am distrat de minune și am îndrăznit chiar să glumesc. Buna mea dispoziție l-a mirat și l-a încântat pe Vladimir Vladimirovici. A încercat pe loc să-mi găsească un nume mai potrivit: Valentina, Valea, Valețka, Valețocika, Vualețocika. S-a oprit la Vualețocika. Mi-a declarat că socotise și înainte că pot fi o „prietină minunată”, dar nu știa că sînt atît de veselă (cred că mi-au fost de folos recomandările pe care mi le-a făcut Elsa). „Așadar, să fim prieteni”, mi-a spus. Propunerea mi-a plăcut și astfel a început „prietenia noastră pariziană”...

Maiakovski și Elsa Triolet erau prietenii cu soții Delaunay, o familie de pictori binecunoscuți, și m-au invitat și pe mine să le facem împreună o vizită. Soții Delaunay erau pe atunci la apogeul faimei lor. Ne-am oprit în fața unei case solide, aproape de biserica Madeleine. La intrare, o firmă modestă cu inscripția: „Atelierul Delaunay”. Am urcat la mezanin. Maiakovski a apăsător energic pe butonul soneriei, ușa s-a dat în lături și Delaunay ne-a întâmpinat cu o bună dispoziție evidentă. În spatele lui, o femeie tină, interesantă, îmbrăcată cu mult gust: soția lui. Am făcut cunoștință, după care am fost conduși, prin câteva camere, într-o

încăpere mai mică, mai intimă, în care domnea un bric-à-brac extrem de agreabil. Camera era plină de flori, aranjate în vase de diferite mărimi răspindite pe mese, măsuțe, socluri sau de-a dreptul pe dușumea. Am fost poftiți să luăm loc unde ni se părea mai comod. În cameră se mai afla un fel de scrumieră arabă, înaltă, din care se înălța și se răspindea un abur albastru, cu miros dulce și înăbușitor. Toate laolaltă dădeau impresia unei scene de teatru pentru uzul locatarilor. A urmat

erau magazine. Toate miniaturale și cu o înfățișare vetustă, provincială. Străzile erau aproape pustii; locuitorii dormeau, după ce-și luaseră infuzia de ceai de țel. Ici-colo, câteva perechi. Străzile erau atît de înguste încît lumina Lunei poposea numai pe acoperișurile caselor și pe pătura de coșuri. Delaunay ne spuse: „Să intrăm aici. E un local de dans foarte drăguț — „Bal-Musette”.

Am intrat. Totul era de proporții mici și toate încăperile fără ferestre, întrucît localul era înfipt în inima clădirii, ca un tunel, sectionat de ziduri groase și de arce în două sau trei saleane. În primul — o tejghea și o masă de lemn, acoperită de sus pînă jos cu tablă de zinc. La tejghea — patronul, fără haină, cu o cămașă cadrilată și mincile suflecate, cu vestă și șorț, tot cadrilat. Cînd și cînd ieșea

Colț din Parisul turistic (Domul invalizilor)

o lungă prezentare a lucrărilor realizate, împreună, de soții Delaunay.

La plecare, Delaunay ne-a propus să ne facă cunoștință cu Parisul de noapte, pe care îl adora, iar turiștii nu reușesc să-l cunoască niciodată. Data excursiei a fost fixată pentru câteva zile mai târziu. Întîlnirea — la hotel „Istria”, unde locuia Maiakovski, la orele unsprezece seara.

Deși eram în decembrie, nu era frig. O noapte liniștită, cu lună. Am străbătut, pe jos, bulevardul Montparnasse și apoi bulevardul Saint Michel, în direcția Senei. Trecînd de muzeul Cluny, am cotit la dreapta și ne-am pomenit într-un șir de străduțe înguste, cu piețe miniaturale. Casele, cu trei-patru etaje, erau din secolele XVI—XVII. Ferestrele aveau obloane de lemn. La parter

de sub tejghea, turna din butoaiele mari un vin ușor, alb și roșu în carafe de un litru și de o jumătate de litru. Un bărbat mai tînăr ducea carafele pe o tavă în salonul următor, unde, la mese lungi, pe bănci și taburete, stăteau consumatorii, ce arătau a fi mai cu seamă muncitori. Pe pereți erau zugrăvite, în ghirlande, foi de viță de vie și ciorchinii de struguri. Ultima și cea mai îndepărtată parte a localului, despărțită prin balustrade de lemn, adăpostea ringul de dans. Pe jos — parchet. În peretele din fund — o mică lojă, foarte îngustă pentru trei cîntăreți. O scăriță de lemn urca pînă la lojă. Orchestra era alcătuită dintr-o armonică, o vioară și o chitară sau un banjo.

Maiakovski privea interesat de tot ce vedea și remarcă cele mai mici detalii. Am luat loc la o masă comună. Delaunay a intrat în vorbă cu comensii și apoi ne-a făcut o nouă cunoștință cu ei. Maiakovski s-a atras imediat atenția, deoarece Delaunay îl re-

comandase ca pe un poet vestit. Maiakovski era însă din nou chinuit de faptul că nu cunoaște limba franceză. Cu toate acestea, s-a infiripat un curent de simpatie reciprocă și fiecare parte își trata oaspeții. Pereții încăperii în care se afla ringul de dans erau ornați cu ghirlande mari de brad, cu nu știu ce fel de frunze verzi și flori de hîrtie, de sub care străluceau, ici-colo, becuri electrice. Becurile se aprindeau numai în timpul dansului, dar nu oricum: valsurile se dansau la lumină albastră, tangourile la lumină roșie. Melodii tipic pariziene, ca în filmul „Sub acoperișurile Parisului”, sau din repertoriul lui Yves Montand (deși nici filmul, nici cîntărețul francez nu apăruseră încă pe vremea aceea), atît de caracteristice pentru melosul popular parizian: zglobii, lirice, sentimentale. Apoi am mai intrat în câteva din aceste cabarete, mai mult sau mai puțin asemănătoare. Cîntii erau, evident, obișnuși ai casei.

Plimbîndu-ne pe străzi, Delaunay ne-a atras atenția asupra faptului că pavajul era din pietre mari de riu. Unele străzi erau pavate numai cu pietre de riu, altele aveau trotuare din dale mari de piatră. Ne-am plimbat multă vreme. În jurul cabaretelor, în străzile întunecoase domnea o tăcere desăvîrșită. Pentru orice eventualitate, poliștii patrulau doi cîte doi, cu pelevine și caschete, așa cum îi cunoaștem din filmele franceze. Pînă la sfîrșit am obosit și l-am rugat pe Delaunay să luăm un taxi. Dar el a făcut mirat: „Cum așa? Se poate? Nici n-ai văzut încă lucrurile cele mai interesante de prin părțile astea! Să mergem mai departe! Acum e vremea cea mai potrivită pentru unul din ele”. Era greu să refuzăm un ghid atît de amabil și am continuat plimbarea. Din nou fermecătoarele ulițe înguste, dar acum eram prea obosiți spre a remarcă și alte detalii.

La un moment dat, Delaunay, după ce o luase înainte, s-a oprit, și-a dat capul pe spate și ne-a spus, cu glas tare: — Veniți! Veniți să vedeți ce frumusețe! Ne-am apropiat, ne-am uitat în direcția indicată de Delaunay, undeva înainte și în sus; am luat și noi poziția lui și, am văzut atîrînd deasupra acoperișurilor și coșurilor, o clopotniță stranie, ale cărei linii se inscriu puternic pe cerul negru. În arcada de sus a clopotniței — clopotul și luna. În prim plan, trunchiul negru și ramurile negre și golase ale unui copac încadrau tabloul clopotniței. Era un colț tipic de peisaj citadin, bine compus.

Intr-o zi, Elsa fiind ocupată, Vladimir Vladimirovici mi-a propus să vizităm muzeul Grévin, pe care nu-l văzuse nici unul din noi. Era miezul zilei și am luat metro-ul.

Curînd am ajuns la celebrul muzeu. Puțin intimidată, am luat bilete, am intrat și am urcat la etajul doi. Arhitectura sălii, mobilierul, lustrele și coavoarele erau stil mijlocul secolului al XIX-lea. De-a lungul pereților, vitrine pentru celebrități unice și una uriașă, cu scene de masă. Teme istorice și contemporane. O vitrină adăpostea o vedere a Pieții Roșii, cu Kremlinul și altele. Totul de o fidelitate îngrozitoare...

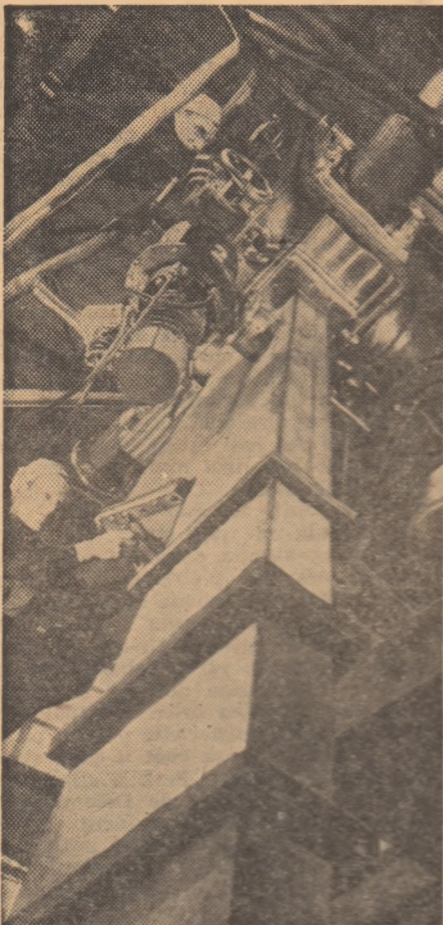
Cum am ieșit din muzeu am dat imediat peste o cafenea. Ni se uscaseră gîturile de emoție și oboseală. Am luat loc la o masă, pe trotuar. Ne-am refăcut puterile cu aer curat, cafea și coniac. Maiakovski, bine dispus, era însetat de noi impresii și cunoștințe. Ne-am ridicat deci de la masă și am luat-o pe bulevard. Pe un perete, o uriașă reclamă electrică, „Dansul pîntecului!”, își etala un fantastic joc de lumină, deși era încă ziua. Vladimir Vladimirovici, curajos, mi-a propus să intrăm. Garderoba nu era obligatorie. La etajul întâi o sală mică înțesată de spectatori. Locurile nu erau numerotate. Spectacolul era desfășurat continuu, fără pauze. La orice oră, un dans al burții, fără sfîrșit. Spectatorii intrau și ieșeau. Domnea un miros greu. Mica scenă era ușor ridicată deasupra dușumelei. Pe laturile ei, niște coroane aurite, de care atîrnau ghirlande prăfuite de trandafiri. Drept fundal, un tablou oriental care tremura mereu din pricina dansatorilor.

Cînd am intrat noi, pe scenă se produceau trei „orientale”, de origină vîdit europeană. Trupurile le erau fleșcăite, dar posedau surprinzător de bine tehnica dansului, încît, uneori, pîntecul lor, rupt de trup, evolua independent, în aer. De sub grima ce conferea fețelor lor trăsături orientale se scurgeau valuri de nădușeală. Dansul se desfășura în ritmul neîntrerupt al tobelor...

Valentina Hodasevici

cartea
cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea

Una dintre instalațiile marelui accelerator de la Serpuhovo. Utilizând aceste dispozitive, fizicienii de la Dubna au obținut o energie de 76 miliarde electronvolți

FIZICĂ ATOMICĂ

Ca un copil de cinci ani

În prima jumătate a secolului nostru fizica a deținut supremația asupra tuturor celorlalte științe. Cercetind structura atomului ea satisfăcea dorința de adevăr a omului căci făgăduia să-i dezvăluie și ultimele secrete ale materiei, punându-i în același timp la dispoziție un izvor de energie practic inepuizabil.

Între timp, însă, fizicienii au constatat că materia își păzește cu strânsnicie ultimele secrete și că, pentru a o îndupleca sau, mai bine zis, a o forța să și le dea la iveală, au nevoie de instalații din ce în ce mai complicate și mai costisitoare. Antrenați trup și suflet în această competiție, atomiștii nici nu concep că s-ar putea opri, deși unii profani au început să-i privească cu ochi parcă neîncredători.

Muonul, particulă numită elementară pentru că este o componentă a altor particule atomice, a fost descoperit în 1947. Proprietățile lui, adică mărimile care îl caracterizează, sînt identice cu ale electronului. Numai masa diferă: muonul cîntărește de 273 ori mai mult. Or, un principiu al fizicii atomice afirmă că între masa și proprietățile unei particule există un anumit raport. Conform acestui principiu, muonul n-ar trebui să existe; în consecință, de peste douăzeci de ani fizicienii îl tot măsoară cu aparate din ce în ce mai puternice, în speranța că vor descoperi măcar o caracteristică care să-l diferențieze de electron...

Pentru a progresa, la scara la care lucrează, fizicienii nu posedă decît un singur mijloc: să „fărîmițeze” atomii și mai apoi fragmentele lor, cu ajutorul unor proiectile tot atomice, și să constate ce se întîmplă. Cu cît este mai

puternic „tunul”, cu atît este mai mare energia proiectilului și mai numeroase șansele de a se obține fragmente mai mici și a se ajunge în miezul lucrurilor. Dar tot în aceeași măsură se scumpesc experiențele, ceea ce contribuie la complicarea situației.

Dar, în fond, ce reproșează unii acestor ramuri științifice? În primul rînd că nu știe prea bine ce vrea, deși proiectele ei n-au fost niciodată mai ambițioase. Există credința că toate elementele aflate în natură și clasate de Mendeleev exact acum o sută de ani sînt cunoscute; ele nu pot depăși o anumită greutate moleculară, cea corespunzătoare plutoniului (elementul 94), dincolo de care se autodistrug prin radioactivitate. Și totuși, în momentul de față se lucrează la crearea elementului 128 care, conform calculelor bazate pe numerele „magice”, va trebui să fie stabil.

O altă lege care părea definitiv stabilită era cea a lui Einstein, conform căreia nici o viteză din Univers nu poate depăși viteza lumînii. În prezent G. Feinberg încearcă să dovedească existența unor particule mai luți ca lumina, pe care le-a numit tachioni (de la grecescul tachys = repede). Ele ar fi perechile unor particule cunoscute și, pe măsură ce și-ar pierde din energie, s-ar accelera. În același timp și gravitația este pusă sub semnul întrebării. Tot Einstein vedea în ea o proprietate a spațiului. Mulți fizicieni cred astăzi că e legată de acțiunea unei particule, cunoscute sau necunoscute, ceea ce mai rămîne să fie dovedit. Așadar, nimic nu mai e sigur, totul pare posibil și există mult mai multe probleme deschise decît rezolvate. Încă un exemplu: la începutul secolului modelul atomic propus de Niels Bohr era cit se poate de satisfăcător. Astăzi, fizicienii deosebesc în interiorul atomului forțe electromagnetice, interacțiuni puternice și interacțiuni slabe și nu pot face încă „ordine” printre ele.

Fizicienii mai sînt apoi acuzați că această „cascadă” de fenomene pe care au declanșat-o n-ar duce la nici o aplicație practică. Automobilele continuă să circule și uzinele să funcționeze chiar dacă omul nu cunoaște adevărul asupra gravitației sau viteza maximă din Univers. La prima vedere, structura fină a materiei pare să nu intereseze decît pe fizicienii teoretici și pe filozofi. Și totuși, chiar în lipsa aplicațiilor practice imediate, fizica teoretică trebuie susținută în continuare dacă vrem ca omnia să progreseze. Demonstrînd cît este de complexă materia, fizica obligă omul să vadă un adevăr, și anume că el folosește deocamdată forțele naturii cam după cum ninuiește creioanele colorate un copil de cinci ani. Dobîndirea energiei prin fuziunea atomilor, cunoașterea și stăpînirea forțelor biochimice și a vieții presupune de aceea dezvoltarea continuă a fizicii teoretice.

ASTROFIZICĂ

Fier in razele cosmice

Descoperită la începutul secolului nostru, radiația cosmică n-a încetat să suscite interesul cercetătorilor care nădăjdiesc să găsească în ea răspunsul la multe întrebări pricitoare la structura profundă a materiei și originea Universului. Radiația cosmică primară, adică aceea care este așa cum vine din Cosmos înainte de a interfera cu atmosfera, cuprinde particule de energie extrem de diverse. Pînă nu de mult, pe baza observațiilor făcute prin intermediul aparatelor plasate la bordul rachetelor sau sateliților artificiali, se socotea că proporția de nuclee ușoare (litiu, beriliu, bor) este în radiația cosmică de sute de ori mai mare decît de obicei în natură. Această disproporție, care dădea naștere la nedumeriri, a fost pusă însă recent sub semnul întrebării, grație unui nou detector de particule nucleare.

Mulțumită acestui nou instrument de cercetare s-au putut într-adevăr culege informații surprinzătoare despre compoziția chimică a razelor cosmice de mică energie. Spre deosebire de aparatele utilizate pînă atunci, noul detector — care folosește pentru prima oară reacții chimice — are o putere de rezoluție ce sporește cu masa nucleelor pe care le operește. În felul acesta în radiația cosmică de mică energie s-au putut identifica nuclee cu număr atomic superior celui al siliciului. S-a constatat, de pildă, că fierul și alte două elemente învecinate cu fierul în tabloul lui Mendeleev se găsesc în cantități apreciabile și aproximativ egale.

Pentru astrofizicienii această descoperire întărește ipoteza că cea mai mare parte a radiației cosmice provine din explozia de supernove.

Detectorul, alcătuit din douăzeci de foi de material plastic de 60X120 cm și de un sfert de milimetru grosime, a fost plasat, într-un balon, la o altitudine de 42,5 kilometri și lăsat acolo mai bine de treisprezece ore. La înălțimea aceea, deasupra balonului nu mai există decît 0,2 la sută din atmosferă; radiația cosmică primară era deci captată aproape în întregime.

Dar detectorii din material plastic vor permite să se caute în radiația cosmică și prezența unor materiale mai grele decît fierul și poate chiar a unor materiale transuraniene care nu există în natura terestră. Găsirea unor asemenea materiale ar spune evident multe despre originea radiației cosmice.

GEOFIZICĂ

Milioane de tone de rocă lunară pe... Pămînt

Pe Pămînt există între zece și o sută de milioane de tone de roci selenare. Sînt așa-numitele tectite, ajunse pe globul terestru acum circa șapte sute de mii de ani, expulzate de pe suprafața Lunii prin explozia provocată de căderea unui meteorit cu un diametru de aproximativ cinci kilometri! Aceasta este concluzia la care a ajuns, după mulți ani de cercetări, savantul american Dean Chapman, specialist în dinamica gazelor. În felul acesta — bineînțeles dacă teoria savantului va fi confirmată — a

Multă vreme o enigmă, ciudata proveniență a lacrimilor de sticlă, cum li s-a spus tectitelor, pare a păși spre elucidarea ei definitivă

fost explicată prezența misterioaselor tectite, despre a căror proveniență s-au făcut nenumărate supoziții.

După părerea savantului, meteoritul care a percutat Luna a săpat craterul selenar Tycho, cu un diametru de nouăzeci și o adincime de paisprezece kilometri. Milioanele de tone de sfărîmături de roci lunare formate în felul acesta au fost proiectate în afara

rața știința știința știința
știința știința știința știința
rața știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

zonei de atracție a satelitului nostru natural și, după ce au străbătut trei sute optzeci de mii de kilometri, s-au năpustit asupra Terrei, în emisfera sudică, descriind un imens „S” ale cărui capete se află în Madagascar și Filipine.

Dr. Chapman a adunat mai multe tone de tectite descoperite în aproape două sute de locuri diferite. Argumentele sale pot fi rezumate astfel:

1) Tectitele sînt sfărîmături de rocă vitrificată, care mai întii au fost topite cu prilejul izbirii meteoritului de suprafața Lunii, iar apoi au fost remodelate aerodinamic la intrarea lor în atmosfera terestră.

2) Spre deosebire de meteoriți, tectitele nu au în compoziția lor izotopul aluminu 28 care se formează în cei dinții datorită bombardamentului prelungit al razelor cosmice. Străbătînd drumul dintre Lună și Pămînt în trei zile, tectitele n-au suferit mutațiile provocate de aceste bombardamente.

3) Compoziția chimică a tectitelor este asemănătoare cu aceea a rocilor lunare din șanțu' ce pornește din craterul Tycho — de unde provin — compoziție analizată de scada lunară Surveyor VII în 1968.

RADIOELECTRONICĂ

Tratament în virful acului

În vechea Indie preoții și vracii erau socotiți colegi de breaslă. De aceea în templele budiste se pot vedea și acum statuete ale lui Buddha al căror trup de bronz pare ciuruit de gloanțe. Erau „manechinele” pe care exersau vracii specialiști în acupunctură. Micile orificii din trupul lui Buddha indicau punctele, în număr de peste 700, în care trebuiau înfipte acele. Dacă o asemenea statueta ar fi îmbrăcată într-o țesătură de culoare deschisă, iar orificiile ar fi umplute cu un lichid roșu, înfigînd acul corect din trupul acestui Buddha ar țîșni picături de sînge.

Foarte multă vreme secretul tratamentului cu ace a fost păstrat în vechi și voluminoase manuscrise și abia în ultima vreme știința a început să studieze proprietățile misterioaselor puncte dispuse pe suprafața pielii. Așa au descoperit specialiștii că aceste puncte au o conductibilitate electrică sporită. Specialiștii japonezi au izbutit chiar să măsoare rezistența electrică dintre punctele simetrice, în sens direct și invers, și au constatat că atunci cînd datele diferă de la un sens la altul înseamnă că unul din organele interne cu care, conform vechii medicinei orientale, sînt legate punctele respective este bolnav. De aceea trimițînd prin ele un curent electric cu impulsuri, specialiștii reușesc să le scape de proprietățile semiconductoare căpătate în urma deosebirilor de valoare a rezistenței electrice și obțin astfel un efect terapeutic analog cu acupunctura mecanică.

Studierea caracteristicilor mecanice și electrice ale punctelor care localizează înțepăturile a dat rezultate practice. În consecință, au fost create

Viitorul fizicii

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

ZOOLOGIE

Maratoniștii lumii animale

Arsenalul utilizat în lupta pentru existență, lege fundamentală care condiționează perpetuarea lumii animale, cuprinde două arme de bază: deghizarea în vederea înșelării adversarului și viteza. Adică două însușiri care nu sînt caracteristice omului.

În mediul lichid, campionii vitezei nu sînt însă, așa cum s-ar putea crede, peștii, ci mamiferele ca delfinul sau pinipelele — focile, otariile, morsele — care înoată cu ajutorul celor patru membre transformate cu timpul în adevărate zbaturi. Delfinul, de pildă, poate atinge — datorită forme hidrodinamice și înotătoarelor caudale, orizontale și dorsale — viteze de 46 km/h, focile se pot deplasa cu 11 km/h, iar otariile cu 18 km/h, în timp ce la sol abia se pot mișca. Marele avantaj al mamiferelor acvatice față de pești constă pe de o parte în termoreglare, care le permite eforturi prelungite, iar pe de alta în faptul că oxigenul în stare gazoasă e mai rapid utilizabil decît cel dizolvat în apă. Dar nu numai mamiferele bat astfel de recorduri. Unele păsări palmipede, ca de pildă pinguinii regali din insulele Kerguelen, devenite total inadapabile pentru zbor din cauza atrofierii aripilor, reușesc tocmai datorită acestui fenomen să înoate cu viteze de pînă la 36 km/h! Lucrul e explicabil deoarece aripile atrofiate, acționate de mușchi foarte puternici, s-au transformat cu timpul în adevărate palete natatorii, comparabile cu palmele de cauciuc ale acvanauților.

Pe uscat, cel mai rapid dintre alergători este fascinantul ghepard. Demarările lui fulgerătoare se desfășoară cu viteza de 72 km/h, în numai două secunde; urmărit de un automobil el poate atinge performanțe de 144 km/h! La rîndul lor, antilopele pot atinge 96 km/h, în timp ce viteza unui cal de curse nu trece de 70 km/h; leul aleargă cu 80 km/h, zebra cu 65 km, iepurele cu 70, girafa cu 50, iar rinocerul cu 45. În general, majoritatea carnivorelor sînt bune alergătoare, întrucît altfel n-ar putea ataca prada și dispune de un larg teren de vînătoare. Oamenii se știință sînt convinși că numai această adaptare a contribuit la supraviețuirea unor specii de animale, iar specializarea în viteză trebuie pusă se pare, în seama mutațiilor succesive și competiției cu alte specii nemutante mai puțin rapide.

Pe măsură ce au avansat în analiza fenomenului, cercetătorii au constatat că viteza depinde de animale, în primul rînd, de lungimea membrilor. La început membrele s-au alungit într-o direcție opusă corpului; plantigradele (ursul, omul) sînt relativ lente. În schimb digitigradele (ghepardul) și ungulatele (calul) sînt alergătoare de

performanță. O a doua cauză fundamentală a vitezei la animalele alergătoare se situează la nivelul articulației umărului și șoldului. Într-adevăr, viteza maximă depinde de frecvența cu care animalul poate face să oscileze membrele ca niște pendule, întocmai cum viteza unei mașini este determinată de frecvența rotației pneurilor. Bineînțeles, un rol important îl joacă și sistemul muscular. La cal, ca și la ghepard, distanța dintre inserția mușchiului și articulația lui este mult mai mică decît la alte animale, ceea ce permite o viteză de oscilație ridicată. Dar, în afară de patrupele, mai sînt și alte animale terestre care bat recorduri de viteză, anume bipede. Ne referim la struț (45 km/h) și la cangur, de pildă, care rezolvă problema prin salturi uriașe (12 m. lungime și 4 înălțime) executate cu labele posterioare și coada, cele dintîi jucînd rolul de levier, iar ultima de resort. Nu mai amintim de broască, lăcustă sau purice.

Dar recordul absolut de viteză este incontestabil deținut de zburătoare, în speță de păsările răpitoare. Cînd vinează, șoimul pelerin zboară cu viteza de necrezut de 300 km/h pentru ca să cadă ca o piatră asupra prăzii, iar rîndunelele migratoare pot atinge 170 km/h. Pentru a înregistra viteza animalelor, specialiștii în materie au pus la punct un „radar Doppler“, care permite măsurători foarte precise. Radarul emite o energie cu o frecvență determinată asupra țintei în mișcare, frecvența retrimisă de animal la radar fiind modificată de viteză: cu cît sunetul receptat este mai jos, viteza e mai lentă și invers. În felul acesta se obține un grafic care exprimă în ordonate frecvența în kilocicli pe secundă, iar în abscise timpul de măsură foarte scurt: 2,4 secunde, maximum. După care un contor trans-

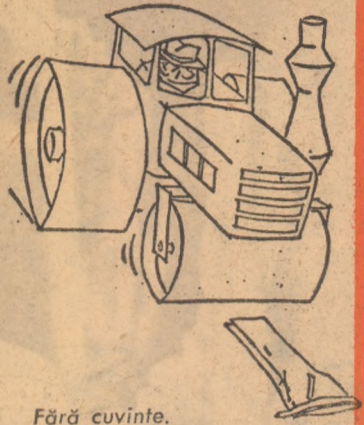

Fascinantul ghepard demarează fulgerător

formă direct frecvența în viteză. Cu ajutorul acestui aparat s-a putut stabili că și insectele sînt campioane la viteză: libelula, de pildă, poate atinge 28 km/h, tăunul 48 km/h iar sfinxul, un lepidopter, 53 km/h!

După cum se vede din acest punct de vedere omul nu este tot atît de bine adaptat mediului ca speciile lumii animale. Nici o dezvoltare fiziologică deosebită nu i-a asigurat aptitudinea pentru viteză. Nu este, însă, mai puțin adevărat că mediocritatea performanțelor sale fizice este compensată de dezvoltarea

tehnica — unică în regnul animal — a facultăților intelectuale. Mulțumită acestora, omul a biruit acest handicap inițial și prin mijlocirea tehnicii a reușit să concureze cu succes, pe pămînt, în aer și pe apă, campionii lumii animale.

Fără cuvinte.

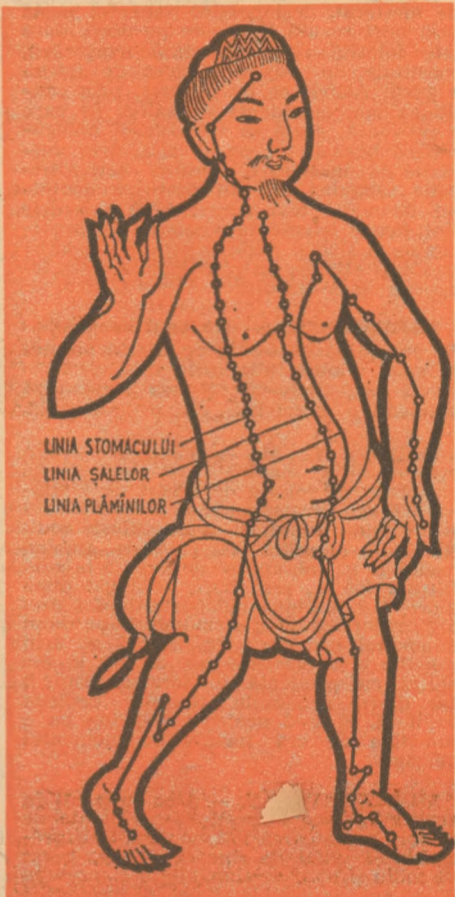
FENOMENE TERMICE

„Supracăldura”
la startul

O linguriță de argint introdusă într-un pahar cu ceai se înfierbîntă numai decît. Căldura, se știe, „aleargă” foarte repede prin obiectele confecționate din argint. În privința conductibilității termice (transmiterea căldurii printr-o substanță) argintul și cuprul se află în fruntea tuturor metalelor. Dar atît conductibilitatea termică, cît și alte proprietăți fizice, cum sînt rezistența, plasticitatea etc., nu mai satisfac, în forma lor naturală, cerințele tehnicii moderne. Acum sînt necesare materiale supraconductoare, suprazesistente, supraplastice. Nu demult, unul din acești tref supra a făcut o demonstrație pe cît de spectaculoasă, pe atît de promițătoare.

O vergea metalică, lungă și subțire, cu capetele indoite. Un capăt e introdus în flacăra unui arc electric, celălalt într-un rezervor plin cu apă rece. Într-o clipă vergeaua devine incandescentă, iar apa din rezervor începe să fiarbă. Această primă experiență cu un supraconductor termic a atras atenția fizicienilor. Nici un material cunoscut azi nu permite însă trecerea rapidă a unui flux de căldură atît de puternic. Pînă și campionii conductibilității termice, argintul sau cuprul, l-ar propaga de mii de ori mai slab. Mai exact, pentru a transmite o energie termică de numai 10 kW printr-o vergea de cupru cu diametrul de 2—3 cm și lungimea de 50 cm, unul din capetele vergelei ar trebui încălzit pînă la o temperatură de 3 ori mai ridicată decît cea de pe suprafața Soarelui. De altfel, secretul unui supraconductor termic rezidă nu atît în alegerea materialului, cît în construcție. El e format dintr-o vergea cilindrică, cu capetele închise ermetic și pereții căptușiți cu un material poros, îmbibat cu un lichid volatil. În clipa cînd capătul vergelei e încălzit, lichidul se volatilizează, aburul se deplasează spre capătul neîncălzit (unde în acel moment presiunea e mai mică), se condensează, iar lichidul se îndreaptă, prin capilarele materialului poros, înapoi spre capătul încălzit și uscat. Acest du-te-vino din interiorul cilindriului creează un flux de căldură de mare intensitate care, în plus, are și avantajul de a nu depinde de surse exterioare de energie și de a nu fi influențat de factori ca, de exemplu, gravitația terestră. De aceea supraconductorii termici își pot vedea de treabă pe Pămînt și în Cosmos, în zone de gravitație intensă sau în imponderabilitate.

Judecînd după brevetele eliberate în ultimii doi ani, se pare că energetica atomică și mijloacele de transport (inclusiv cele cosmice) vor fi cele dintîi beneficiare ale supraconductorilor termici. Un sistem de 100 de vergele supraconductoare, care cîntăresc numai 7 kg și ocupă un spațiu de 60 x 90 cm, e destinat, de pildă, să joace rolul de radiator la bordul navelor cosmice. În acelaș timp, au fost proiectate și sisteme mai simple pentru motoarele de automobil, încălzirea centrală a imobilelor și pentru alte domenii în care „supracăldura” ar fi mai eficientă decît căldura pur și simplă.

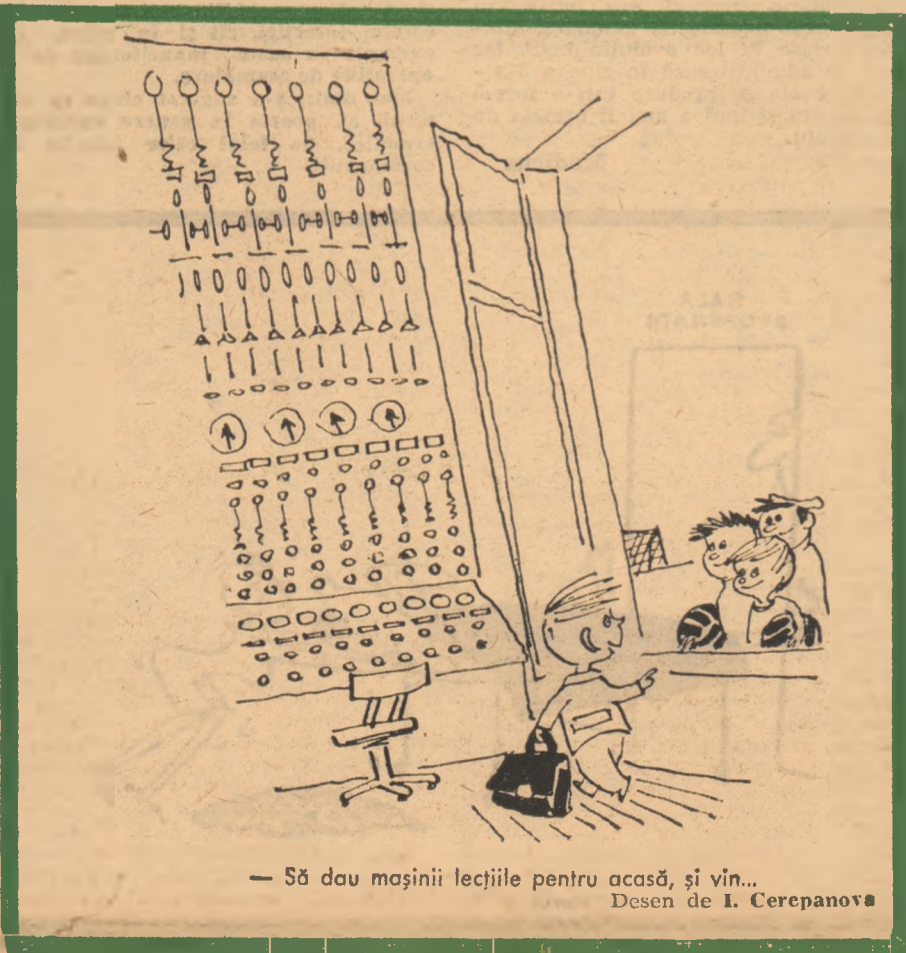
LINIA STOMACULUI
LINIA ȘALELOR
LINIA PALMILOR

aparate pentru detectarea punctelor. În felul acesta s-a văzut că determinarea inexactă a locului înțepăturii poate anula efectul tratamentului.

La „Expo-67” de la Montreal, de pildă, a putut fi văzut, în pavilionul sovietic, un aparat de dimensiuni atît de mici încît poate fi purtat în buzunar. Un alt aparat sovietic, construit de Viktor Adamenko, pe lingă că află punctele unde urmează să se aplice înțepăturile, permite în plus să se aprecieze gradul de instabilitate al caracteristicilor lor electrice. Indicatorul de puncte al aparatului este un minuscul bec electric care primește semnalele de la un amplificator cu tranzistoare și el de dimensiuni miniaturale. Luminozitatea becului și diametrul punctelor variază în funcție de starea bolnavului: agitat sau calm, odihnit sau obosit. În timpul somnului sau în caz de oboseală excesivă punctele se localizează pe o suprafață extrem de redusă, cu un diametru mai mic de un milimetru, încît sînt greu de descoperit chiar cu ajutorul aparatelor. Dar îndată după trezirea din somn, diametrul punctelor începe să crească, iar comportarea lor poate fi comparată cu deschiderea florilor dimineața. Zona de iradiere a unor puncte, de pildă a celor de pe falange, poate astfel ajunge la un diametru de un centimetru.

În stările de exaltare suprafața unor puncte dispare poate crește atît de mult încît, îmbînindu-se formează sectoare întregi de piele cu productivitate sporită. De altfel și un consum intens de oxigen poate provoca creșterea diametrului punctelor.

În același timp, specialiștii socotesc că succesul tratamentului este influențat de starea pacientului în momentul înțepării. De aceea, aprecierea obiectivă a acestei stări și utilizarea instabilității caracteristicilor electrice ale punctelor ar putea fi de un real folos în dirijarea procesului de tratare a bolnavilor prin acupunctură.

— Să dau mașinii lecțiile pentru acasă, și vin...
Desen de I. Cerepanova

Consultație

A VENIT TOAMNA!

Cîteva mijloace de combatere a bolilor infecțioase

A venit toamna și porțile școlilor, grădinițelor și creșelor s-au deschis larg, pentru a ne primi odraslele, ce își vor petrece o bună parte din zi învățând sau jucându-se în colectiv.

Viața și munca în colectiv au însă, pe lângă părțile bune, și unele riscuri. În colectivitate, bolile infecțioase de mare epidemicitate — ca gripa, scarlatina, rujeola, varicela, oreionul etc. — se transmit mai ușor, fie prin copiii bolnavi și nedepistați, fie de la contactii purtători de microbi și virusuri, dar care nu prezintă semne de boală.

Iată de ce, toamna, anotimp caracterizat prin curenți de aer umed și rece, vehiculează mai ușor microbi, care pot declanșa epidemii mai ales în colectivitățile instituțiilor didactico-educative.

În lupta cu aceste epidemii, un rol important îl joacă măsurile profilactice îndreptate spre înlăturarea posibilităților de contact ale copiilor cu sursele de contagiune, spre crearea imunității copiilor prin efectuarea sistematică de vaccinări în masă și întărirea rezistenței organismului copilului.

Părinții pot contribui cei dintâi la sporirea vigoriei copilului lor prin numeroase mijloace.

Camera copilului trebuie să fie luminoasă, des aerisită, însoțită, orientată de preferință către sud-est sau sud-vest, ferită de zgomot, încălzită corespunzător. Căldura excesivă are uneori urmări negative asupra sănătății copilului, favorizând transpirația și răceala.

O grijă deosebită trebuie acordată alimentației corespunzătoare cu vârsta copilului, adică suficientă cantitativ, iar calitativ să cuprindă în mod variat principiile alimentare esențiale: hidrocarbonate, grăsimi, proteine, săruri minerale și vitamine naturale. Supravegherea și îndrumarea competentă a activității și repausului în programul zilnic al copiilor contribuie de asemenea la păstrarea sănătății acestora.

Nu trebuie neglijată nici educarea deprinderilor de igienă individuală: spălarea cu apă și săpun a mâinilor și feței, picioarelor, corpului în întregime, toaleta dinților etc. Băile de aer, de lumină, de apă, expunerile la soare, viața rațională în aer liber, gimnastica și sportul supravegheate sînt alte mijloace importante pentru călirea organismului și creșterea rezistenței sale la boli infecto-contagioase.

Pe lângă rezistența generală, un foarte mare rol în combaterea bolilor molipsitoare la copii îl joacă creșterea rezistenței specifice față de una sau alta dintre aceste boli, prin vaccinări care creează așa-zisa imunitate dobândită. Vaccinările, care se fac gratuit și sînt obligatorii pentru toți copiii, conțin fie microbi omoriți sau toxinele lor, fie virusuri omorite sau îmblînzite și cu virulență atenuată. Se folosesc în

acest scop vaccinuri unice (mono-vaccinuri, ca vaccinul antirujeolic, antigripal, antipoliomielitic) și vaccinuri asociate, cum este trivaccinul DPT (impotriva difteriei, tusei convulsive și tetanosului) sau T.A.B. (impotriva febrei tifoide și bolilor înrudite).

Respectarea calendarului vaccinărilor, prezentarea copiilor la diferite etape de vîrstă fixate pentru fiecare vaccinare în parte, au dus la dispariția unor boli infecțioase ca variola, poliomieliță. Ea le mai oferă și avantajul că se evită complicațiile ce pot surveni atunci cînd prima vaccinare se face la o vîrstă mai mare decît cea stabilită ca fiind cea mai potrivită.

În afară de imunizarea activă se mai folosesc și procedee de imunizare pasivă, cu o durată mai redusă, de cîteva săptămîni, prin seruri și gammaglobuline. Gammaglobulinele umane sînt extrase concentrate din serul sanguin uman, care conține anticorpi protectori față de unele boli infecțioase. Profilaxia cu gammaglobuline se recomandă pentru „vaccinarea” copiilor mici, subnutriți, rahitici, față de rujeolă, hepatită epidemică sau varicelă. Administrate în primele 5 zile de la contactul cu bolnavul sau purtătorul de germeni microbieni, gammaglobulinele opresc în loc evoluția bolii, iar dacă se administrează în ziua a 5-a - a 7-a, boala se produce într-o formă mai ușoară și fără a mai fi urmată de complicații.

Medicus

Fără cuvinte

NOUȚĂȚI

Laptele stimulează inteligența!

O recentă anchetă medicală a arătat că consumul de lapte la micul dejun stimulează capacitatea intelectuală a școlărilor în tot timpul zilei. S-a constatat că elevii slabi la învățătură sînt adesea prost nutriți și, mai ales, beau rar lapte. Ancheta a fost făcută pe 1200 copii, jumătate dintre ei fiind martori. Testele la care au fost supuși se refereau la aptitudinea pentru matematică, literatură și la capacitatea de memorare.

Un inamic al gripei; uleiul de arahide

Cercetări experimentale au arătat că uleiul de arahide sporește considerabil eficiența vaccinurilor antigripale. Adăosul de ulei de arahide stimulează, în comparație cu substanțele de inoculare apoase folosite pînă acum, producția unui spectru simțitor mai larg de anticorpi. Aceasta înseamnă că un astfel de vaccin asigură protecția împotriva unui număr mai mare de virusuri ale gripei decît cele cunoscute pînă acum. Astfel, în timp ce persoanele vaccinate de probă cu vaccinul apos obișnuit nu au fost apărate de virusul gripei Hongkong, 56% din cele inoculate cu noul vaccin ameliorat cu ulei de arahide au dezvoltat anticorpi împotriva acestui virus. În afară de aceasta, pentru prima oară imunitatea după vaccinare durează mai mulți ani. La peste 15 000 persoane nu s-a observat nici o modificare esențială a nivelului anticorpilor chiar la 82 de luni după inoculare.

Interesant este că adjuvanți care, ca și uleiul de arahide — la experimentarea cărora se lucrează de mai mulți ani — pot ameliora eficiența vaccinurilor sînt cunoscuți de peste 50 de ani, fără însă să se poată explica pînă acum modul lor de acțiune.

Corpul omului și aerul din încăpere

O constatare îngrijorătoare: în încăperile de lucru, unde este nevoie de o curățenie excepțională, chiar corpul omului este o sursă de poluare a aerului.

Cu ajutorul unei metode speciale de cinematografie în culori, cercetătorii Institutului de Igienă din Hampstead au stabilit că pielea omului este în permanență inconjurată de un strat de aer cald care se deplasează în sus. În zonele mai joase, acest fenomen este ceva mai lent, în timp ce în jurul capului stratul se îngroașă și aerul cald se deplasează cu o viteză de aproximativ 0,5 m/sec. Date preliminare atestă că micromediul din jurul omului este mult mai saturat de diverse particule și microorganismii (inclusiv bacterii) decît aerul din încăpere. S-a stabilit, deosebi, că împreună cu cele mai mici scame de piele, bacteriile traversează stratul de frontieră și parvin în aer.

Toate acestea urmează a fi luate în considerare la elaborarea hainelor de protecție atît pentru personalul medical care lucrează în sălile de operație și care deservește bolnavii supuși pericolului infecției, cit și în uzine, de exemplu în cazul muncitorilor de la operațiile de asamblare.

Mai mult, s-a sugerat chiar ca oamenii să poarte în genere vestimente ermetice, de felul celor folosite de cosmonauți.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap escu
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap escula

Poșta medicului

TEPEȘ DANUȚ — București: 1) Guma de mestecat, deși conține zahăr și poate lăsa mici rezidii lipicioase pe dinți, dacă este folosită rezonabil (fără exagerări), constituie un mijloc eficient de igienă a gurii. Astfel, pe de o parte, prin cantitatea mai abundentă de salivă pe care o provoacă, ajută la spălarea și autocurățirea bucală, iar pe de alta, prin mișcările de mestecare, menține activă irigația sanguină a țesuturilor parodontului făcîndu-l mai rezistent. 2) Coarnele sînt foarte bogate în vitamina C, provitamina A și mai puțin bogate în vitamina B. Ca și afinele, au principii cu efect terapeutic în colite, diaree. Se pot și usca.

BERNAD BELA — Oradea (Hunedoara): Vă rugăm să ne scrieți pe adresa noastră și vom remite întrebările dv., celor în drept, asigurîndu-vă că vom încerca să obținem o rezolvare cit mai urgentă.

INGINER G. M. — Fălticeni: 1) În epidermofitia inghinală se recomandă comprese cu soluție de acetat de aluminiu 1/20 sau permanganat de potasiu 1/10000 și fricțiuni locale cu soluție Castellani: Rp. Sol. alcoolică saturată de fucsină bazică 10 g., sol. apoasă de fenol 5 la sută filtrată 100 g., acid boric (adăugat după 2 ore) 1 g., acetonă (adăugată după 2 ore) 5 g., rezorcină 10 g. Rezultate bune dă și unguentul următor: Rp. Sulf 2 g., acid salicilic 2 g., vaselină q.s. ad 100 k. (Se aplică cu prudență în formele acute!) Iar dintre produsele tipizate, pomada Jadit H. 2) 1—2 drajeuri Napoton cu o jumătate de oră înainte de momentul oportun.

MUNTEANU B. X. — Alba Iulia: 1) În acnee rozacee utilizați seara înainte de culcare următoarea loțiune: Rp. Sulf precipitat și sulfat de zinc cîte 3,6 g., borat de sodiu și oxid de zinc, cîte 6 g., acetonă 30 g., apă de camfor și apă de trandafir q.s. ad 120 g. 2) În rinita atrofică, pentru curățirea crustelor din nas: spălături alcaline zilnice cu o soluție călduță de: Rp. Bicarbonat de sodiu 80 g., borat de sodiu și clorură de sodiu cîte 50 g. (pentru un litru de apă călduță). Pentru a favoriza desprinderea crustelor se vor pune picături în nas cu ulei de parafină eucaliptolat 4 la sută sau pomadă boricată 20 la sută + vitaminele A și D. Pentru activarea circulației la nivelul mucoasei nazale pensulați cu: Rp. Iod metaloidic 0,05 g., iodură de potasiu 0,10 g., glicerină 30 g. Se va aplica, în fine, o pomadă anti-infecțioasă și revitalizantă: Rp. Streptomycină 1 g., vitamina A 50000 U, mentol, eucaliptol, camfor, lanolină și vaselină cîte 10 g.

STĂNESCU AURORA — Craiova: În angiosclerozele retiniene senile cu degenerescențe maculare, problema este de a împiedica evoluția, leziunile constituite fiind ireversibile. Tratamentul urmat este bun, dar rezultatele nu pot fi spectaculoase. Îmbunătățiri temporare s-au obținut prin anticoagulante de tipul dicumarolului și mai ales al heparinei, terapie biostimulentă (ETO, extracte placentare, ser Bogomoleț), vitaminoterapie A în doze mari și prelungite, vitamina D și E, în fine prin corticoterapie (ACTH și cortizon) administrate vreme îndelungată. În fine, intermedina (hormonul melanofom) administrată pe cale subcutanată sau în instilații, 2—3 picături de 3 ori pe săptămîină, a determinat ameliorări remarcabile.

GEORGETA PRĂȚA — com. Kogălniceanu, jud. Constanța: Tulburările de care vă plîngeți se datoresc așa-zisei „astenopii de acomodare” caracteristică hipermetropilor. Lăsați pentru cîva timp lucrările sau lecturile care pretind un efort, pentru a permite ochilor să se odihnească. Trebuie să vă obișnuiți a purta ochelari pentru lucru cu o lentilă care să corijeze complet hipertrofia manifestă sau o lentilă puțin mai tare (cu 1 D). În caz de lăcrimare abundentă, comprese oculare cu ceai de mușețel. Rezultate bune dau și instilațiile conjunctivale, compresele sau băile oculare cu soluție apoasă de Extract total de ochi (ETO).

(Continuare în pag. 11-a)

OLANDA

Admirind „Garda de noapte“

La începutul lui septembrie, din Stockholm a plecat spre Amsterdam o autofurgonetă cenușie cu o dublă caroserie de oțel. Neobișnuită mașină era însoțită de o escortă numeroasă, bine înarmată. Furgoneta transporta o încărcătură foarte mică: o singură ladă de zinc, sigilată, lungă de patru metri. Cuprinsul ei? Lingouri de aur, pietre prețioase? Nu, autofurgoneta blindată transporta în Olanda un obiect care, spre deosebire de aur sau briliante, nu are preț; e vorba de celebrul tablou „Complotul lui Claudius Civilis“ de Rembrandt. Cum de la Stockholm la Amsterdam mașina urma să străbată o parte din drum pe un bac de transport, tabloul fusese plasat într-o ladă de zinc etanșă. Dacă pe neașteptate ar fi izbucnit o furtună și bacul s-ar fi scufundat, prețioasa pinză ar fi rămas intactă și ar fi așteptat liniștită venirea scafandrilor care s-o scoată la suprafață de pe fundul Mării Nordului.

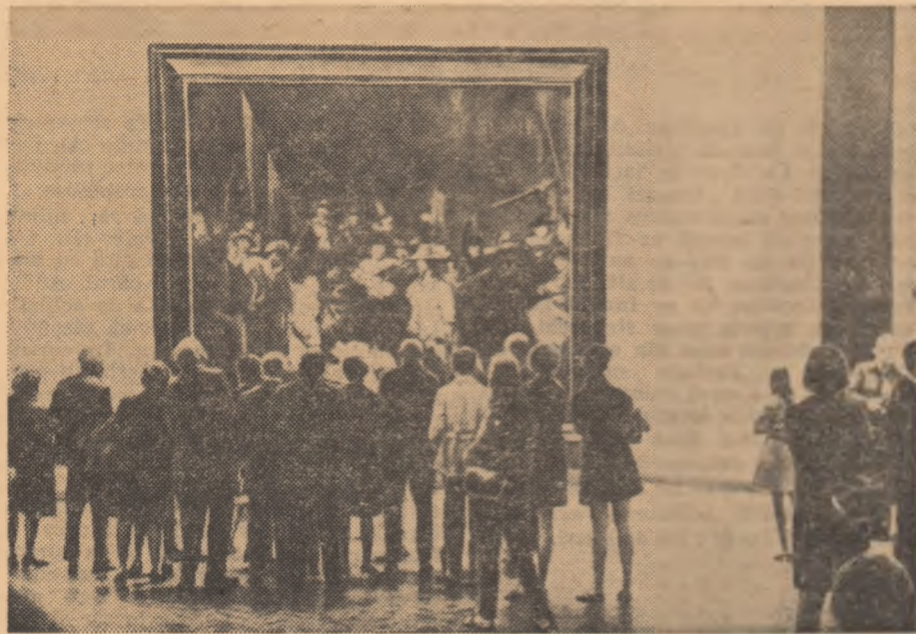
Acum, tabloul, socotit pe bună dreptate una din capodoperele rembrandtiene, este expus la expoziția jubiliară deschisă la Muzeul de stat din Amsterdam. Expoziția e neobișnuită, unică în felul ei, căci reunește, pentru prima oară în istoria artei, 23 dintre cele mai bune lucrări ale lui Rembrandt și peste o sută de desene. E interesant că numai cinci din cele 23 de tablouri sînt proprietate olandeză; celelalte au fost aduse la Amsterdam din străinătate.

Anul 1969 a fost declarat în Olanda: „An Rembrandt“. În vederea organizării expoziției, muzeul din Amsterdam a adresat, cu câteva luni înainte, celor mai importante muzee din lume rugămintea de a-i împrumuta tablouri ale marelui maestru, întrucît în Olanda există numai 50 din cele 630 de pinze cunoscute ale lui Rembrandt. Culmea, organizatorii expoziției s-au izbit de dificultăți nu atât în străinătate, cît în propria lor țară.

În Amsterdam locuiește o familie bogată, pe nume Six, alcătuită din descendenți ai unui bun prieten al lui Rembrandt și fost primar al capitalei olandeze. Celebrul artist a pictat un portret al primarului, intitulat „Six își scoate mînușa“, și a făcut o serie de splendide gravuri. Aceste capodopere se află și acum în posesia familiei Six. Dar ele n-au putut fi prezentate la expoziție, căci primarul a cerut prin testament urmașilor săi să nu scoată din casă nici un tablou de Rembrandt. Excepții pot fi făcute, arată testamentul, numai în două cazuri: război sau inundație. Cum anul jubiliar Rembrandt n-a fost, din fericire, „marcat“ de nici unul din aceste evenimente, descendenții primarului au refuzat să încalce voința celebrului lor strămoș.

În timpul vieții lui Rembrandt, unul dintre cei mai fervenți și sinceri admiratori ai săi a fost un anume don Antonio Ruffo, aristocrat bogat din Sicilia. Ruffo i-a comandat lui Rembrandt trei tablouri, care au intrat în galeria Ruffo. Mult mai tîrziu, „Aristotel cu bustul lui Homer“, datat 1653, a fost achiziționat de muzeul „Metropolitan“ din New York. Acum poate fi admirat la expoziția jubiliară de la Amsterdam. A doua pinză, „Alexandru Macedon“, a intrat nu se știe cum în posesia unui milionar portughez de origine armeană,

pe nume Gulbenkian, iar apoi a „Muzeului Gulbenkian“ din Lisabona. Și ea poate fi admirată la expoziția din Amsterdam. În sfîrșit, al treilea tablou comandat de Ruffo lui Rembrandt: „Homer dictînd versuri discipolilor“ a fost dăruit mai tîrziu muzeului regal din Haga de o persoană care a preferat să rămînă necunoscută, dar care a pus condiția ca tabloul să nu fie scos niciodată din muzeu. Acum admiratorii lui Rembrandt ar fi avut prilejul să vadă adunate laolaltă toate aceste trei pinze, dar muzeul din Amsterdam n-a putut-o obține pe cea din orașul vecin Haga.

Rembrandt adună întotdeauna numeroși iubitori de frumos

Mindria muzeului din Amsterdam este celebrul tablou „Garda de noapte“. Pinza a fost comandată pictorului de un căpitan și de ofițerii din compania lui. Fiecare dintre ei a plătit cîte o sută de guldeni, fiind convins că pentru această sumă va obține, ca să spunem așa, un „portret“. În 1642 tabloul, la care pictorul a lucrat multă vreme, a fost gata. Ofițerii s-au adunat în casa lui Rembrandt, acesta a dat la o parte pinza care acoperea tabloul, dar — oroare! — ofițerii au văzut că în timp ce unii dintre ei erau plasați în mijloc, alături de căpitan, alții se aflau pe planul doi, ba chiar trei. Unii semănau cu originalul, alții puteau fi greu identificați. Rembrandt nu copiase modelele după natură, el dorise să redea, în celebru-i tablou, curajul, dragostea de libertate a poporului olandez. Dar nu asta așteptaseră de la el ofițerii din compania căpitanului. Încît ei și-au exprimat zgomotos nemulțumirea și regretul pentru banii „chel-tuiți în zadar“.

O soartă la fel de ingrătă a avut și „Complotul lui Claudius Civilis“. Comandat de consiliul municipal din Amsterdam pentru Primăria orașului, tabloul a fost terminat în 1662. Dar beneficiarilor nu le-a plăcut și i-au cerut pictorului să-l transforme. Rembrandt n-a fost de acord. Încît l-a luat înapoi și a hotărît să-l vîndă unui bogat amator de pictură. Dar mult timp n-a găsit cumpărători, întrucît lucrarea, destinată Primăriei, avea aproape 25 de metri pătrați. Evident, ea nu putea fi expusă într-o colecție particulară. Cum se afla într-o foarte grea situație financiară, Rembrandt a trebuit în cele din urmă să-i micșoreze, cu stringere de inimă, dimensiunile la jumătate. Numai așa a putut s-o vîndă. Cumpărătorul, un olandez bogat de origine suedeză, a dus-o la Stockholm...

— Spuneți-mi, vă rog, s-a stabilit că toate aceste tablouri sînt originale? Întrebarea, pusă la expoziția jubiliară de la Muzeul din Amsterdam, n-a stîrnit nedumerire. Căci prea mult s-a discutat în ultimul an că opera lui Rembrandt trebuie minuțios studiată, întrucît s-ar putea ca o serie de tablouri să-i fie greșit atribuite.

— Toate pinzele pe care le vedeți aici sînt indiscutabil de Rembrandt, ne-a spus directorul muzeului, unul din cei mai competenți istorici de artă olandezi. Dar, în general, trebuie să recunoaștem că într-o serie de cazuri dubiile cu privire la autenticitatea unor tablouri au temeuri foarte serioase. Și iată de ce. În vremea cînd a trăit și creat Rembrandt, nu era obiceiul ca

tablourile să fie totdeauna semnate, încît multe pinze, socotite ca fiind de Rembrandt, nu au semnătură. Artistul a avut mulți discipoli talentați, care au încercat să lucreze în maniera genialului lor maestru. Au fost și cazuri cînd pictori talentați, dar anonimi, au executat excepționale copii de pe tablourile lui Rembrandt. Ca să nu mai vorbesc că inegalabila valoare a tablourilor lui Rembrandt a putut determina tot soiul de aventurieri să execute falsuri, uneori foarte izbutite.

Merită semnalat că timpul și eforturile cercetătorilor aduc modificări nu numai în cataloagele de „lucrări autentice de Rembrandt“, ci, în anume cazuri, chiar și în conținutul tablourilor marelui pictor. Să revenim la celebrul „Complot al lui Claudius Civilis“. Acesta înfățișează un grup de războinici, care s-au adunat într-o noapte, în secret, spre a depune cu mîna pe spadă jurămintul solemn și sacru că vor lupta împotriva dușmanului pînă la victoria totală. Războinicii făceau parte din tribul batav, care a locuit pe actualul teritoriu al Olandei acum aproape 20 de secole, în timpul stăpînirii romane.

că sikhii sînt oameni foarte întreprinzători care se ajută mult între ei.

Centrul orașului Amritsar a fost construit încă în Evul Mediu și de atunci pare că nu s-a schimbat prea mult; case sumbre de piatră, cu un cat sau două și al căror parter e ocupat de obicei de prăvălii sau ateliere; străzi pe alocuri atît de înguste, încît abia pot trece doi bicicliști.

Firește, am vizitat Darbar Sahibu, principalul templu al sikhilor, înconjurat de jur împrejur cu apă. Cupolele aurite străluceau orbitor în razele soarelui. Pe podul de marmură, arcuit peste apa din preajma templului, se înghesuiau pelerini: bărbați bărboși cu turbane și femei în mantile largi și șalvari.

Datorită locurilor sale sfinte și monumentelor istorice — mărturii ale gloriei trecutului statului Punjab — Amritsar este vizitat de mii de pelerini din întreaga țară. La fel de celebru este însă și Chandigarh, capitala oficială a statului. Dar Amritsar și Chandigarh sînt două orașe antipod. Cel dintîi ar putea fi asemuit cu o sentinelă care păzește vechile tradiții. Al doilea simbolizează ruperea cu aceste tradiții.

Cînd vii pentru prima oară în Chandigarh ai impresia că orașul a fost strămutat în India din altă țară. Construit după un proiect al lui Le Corbusier, el poartă amprenta personalității celebrului arhitect francez.

Orașul seamănă cu un organism viu, menționează ghidul oficial, publicat de guvernul statului. Complexul de clădiri guvernamentale constituie capul, parcurile și scuarurile — plămîni, pasajele pentru pietoni și autostrăzile — arterele, centrul rezidențial — inima, iar zona industrială — picioarele acestui organism.

Comparația nu e poate prea izbutită, dar un lucru e sigur: anume că Chandigarh este unul din puținele orașe sistematizate din India. Locuitorii lui n-au dificultăți de transport în orele de vîrf, iar zona centrală nu e suprapopulată. Casele de locuit, cu unul sau două etaje, amintesc de niște cuburi. Ferestrele, înguste, sînt adînc vîrite în zidurile de piatră. Arhitectura e foarte simplă, dar ajută la menținerea în case a unei temperaturi relativ răcoaroase chiar în zilele cumplite de toride din cursul verii indiene și ieftinește mult prețul construcțiilor.

Chandigarh n-are nici douăzeci de ani. Dar în acest scurt răstimp el a fost martorul multor schimbări. Dacă pînă nu de mult clădirea cenușie a adunării legislative, aducînd prin configurația ei cu o navă oceanică, era sediul Adunării legislative a statului Punjab, acum ea adăpostește și Adunarea unui alt stat: Hariana, desprins acum trei ani din Marele Punjab. Cea mai mare parte din populația statului Hariana vorbește limba hindi, iar în Punjab au rămas regiunile în care e foarte răspîndită limba punjabi.

Dacă vrei să ajungi de la Amritsar la Chandigarh o iei pe șosea spre vest. Vara, sub soarele fierbinte, nu-i o călătorie plăcută. Dar eu am avut noroc. După ploile abundente care căzuseră între timp vremea se mai răcoare. Și în timp ce priveam lanurile de grîu întinse de o parte și de alta a șoselei, mi-am amintit de proverbul auzit la Amritsar despre ploile care transformă grăunțele în aur.

Într-adevăr, recolta de anul acesta din Punjab făgăduiește să fie bogată, ea de altminteri și cea de anul trecut. Datorită irigațiilor, utilizării de seminte selecționate, îngrășăminte și mașini, în ultimii cinci ani recoltele medii din Punjab au sporit.

I. Kornilov

V. Skosiřev

INDIA

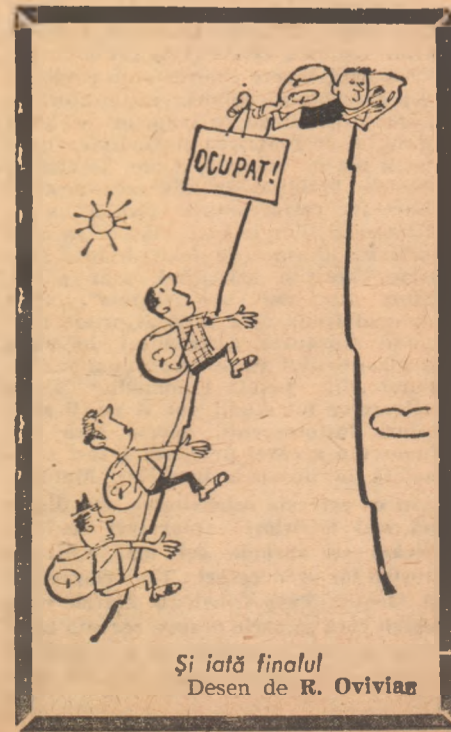
Ploile de aur din Punjab

În primele ore ale dimineții cerul palid, chinuit de o arșiță cumplită, de deasupra orașului Amritsar s-a acoperit brusc de nori, dar n-a plouat. Abia la amiază a început ploaia să se reverse zgomotos pe asfaltul prăfuit, stîrnind însofletea copiilor de pe străzi. Fețele arse de vînt ale orașenilor păreau și ele mai destinate.

— Ploaia înainte de seceriș e mană cerească. Dă viață firelor de grîu ofilite, preschimbă grăunțele în aur — mi-a spus zîbind un vecin de masă.

Ne cunoșusem abia de cinci minute, dar în acest scurt răstimp și izbutise să mă informeze că venise la Amritsar tocmai din sudul Indiei, cu o misiune încredințată de firma la care lucra, că orașul, cel mai mare din statul Punjab e celebru pentru templele unei secte religioase, sikh, desprinsă de hinduism,

• globul
• globul globul
• globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul

Și iată finalul
Desen de R. Ovișev

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

TRACATRARIDIS — București: În afara autosugestiei nu vedem alt remediu împotriva acestei emotivități. E bine că nu vă cauzează și alte dezagremente.

H. M. DOROCINA — com. Gîrlău, jud. Sălaj: Tratamentul lombosciaticii (în caz că nu este vorba de o hernie de disc sau altă discopatie) constă în injecții cu Algocalmin și vitamina B fortissim, raze ultrascurte sau curenți diadinamici; tratament balnear într-una din următoarele stațiuni: Amara, Eforie Nord și Sud, Mangalia, Herculane, Victoria, Băile Felix, Govora, Bazna, Ocna Sibiului.

D. POSSADI — Turda: Sindromul Kimmel-Verneuil este un proces de rarefiere a substanței osoase din corpul vertebral (osteoporoză) ca urmare a unui traumatism de multe ori atât de neînsemnat încît este trecut cu vederea și care sîrșește de obicei printr-o cocoșă (gibozitate). Cum în cazul dv. durerile tot mai accentuate indică fenomene de compresiune medulară, singura soluție este cea chirurgicală, constînd în osteoplastie cu transplant costal autogen, care să împiedice turtirea în continuare a corpurilor vertebrale.

V. POPESCU — București: Nu înțelegem de ce nu aveți încredere în diagnosticul medicului și în tratamentul instituit cu competență și țineteți morțiș să ne convingeți și pe noi că suferiți de cancer. Sincer vorbind, dv. vi se potrivește de minune jocul de cuvinte din „Demonii” lui Dostoievski: „Dacă Staryoghin crede, el nu crede că crede. Dacă nu crede, nu crede că nu crede”.

MUNTEANU AUREL — Alba Iulia: Cloramfenicolul dă rezultate bune în tratamentul acnei rozacee. Într-o cură (care trebuie repetată periodic) veți lua 8 g cloramfenicol, prima zi 2 g (un comprimat la 6 ore), iar în zilele următoare câte 1 g; local comprese calde de alcool camforat 1 la sută, adăugat în proporție de 1-2 linguri la un litru de ceai de mușețel. În intervalul dintre comprese, aplicați următoarea pastă: Rp Sulf precipitat 1 g, ihtiol și rezorcină, câte 0,5 g, oxid de zinc, talc, lanolină și vaselină, câte 5 g. Vitaminoterapie: vit. A (zilnic 100 000 u), B₂ (3 cpr./zi), D₂ 400000 u o dată pe săptămînă. Balneoterapie; băi sulfuroase sau onchioni cu nămol la Eforie, Tekirghiol, Govora, Călimănești, Băile Herculane sau Amara. La tratamentul local se poate asocia și rontgenterapie superficială. 2) Se pare că este o rinită atrofică, urmare probabilă a unei deviații de sept nazal, dar diagnosticul trebuie precizat de către un specialist otorinolaringolog.

YVONE THEIMER — Arad: În general anorexiile de natură nervoasă sînt mai greu de combătut. Adeseori, o muncă educativă cu mijloace adecvate de con-

vingere este mult mai eficientă decît medicamentele. Dacă stimulentele clasice — calciul lactic, vitaminele A, B₁, B₆, B₁₂, C, D₂ asociate cu Remineron, Rheinecithin sau Buerlecithin — nu dau rezultate, încercați un tratament cu insulina 2-5 unități cu 1-2 bucăți de zahăr de 2-3 ori pe zi, asociat cu steroizi de sinteză, stimulenți ai anabolismului pro-tidic, ca: Madiol, Dianabol, Naposim 1/2 comprimat de 5 ori pe săptămînă.

O VECHE CITITOARE MM — Brașov: Dilatarea bronhiilor și alveolelor pulmonare, ce caracterizează emfizemul pulmonar, este un fenomen ireversibil; principalul constă în a împiedica evoluția bolii. Veți trata deci bronșita cronică, ne-lipsită „însoțitoare” a bolii, prin cure periodice cu antibiotice — sub controlul antibiogrammei (cloramfenicol sau tetracilină 1-2 g/zi) — și bronhodilatatoare: Bronhodilatin, 1-2 cpr./zi (aproximativ 2 săptămîni), Miofilin 2-4 cpr./zi (alte două săptămîni). Eventual sedințe de aerosoli la inhalatorul de la Govora sau Slănic-Moldova. 2) Băile de soare sînt contraindicate, la fel ca și climatul marin. 3) Gerovitalul fiind unul dintre medicamentele cele mai solicitate, producția lui nu face uneori față „cerințelor pieții”.

CRĂCIUNESCU ELENA — București: Vă rugăm să ne scrieți mai explicit la ce medicamente doriți să aflați modul de administrare.

GH. RĂDESCU — Rimnicul-Vilcea: Am primit scrisoarea dv., dar vă mărturisim că nu am înțeles nimic din lunga, prea lungă dv. relatare. Cum cartea dv. poștală a avut darul să ne lămurească pe scurt și mai bine, vă precizăm că echilibrarea activității nervoase superioare se realizează în primul rînd prin eliminarea factorilor de mediul extern și social care au determinat nevroza. Ca medicamente, în afara vitaminoterapiei intensive cu vitamine B (B complex 8-10 cpr./zi, B₆ 2 cpr./zi, B₁₂ 1000 g 2-3 fiole/săptămînă), puteți utiliza cu bune rezultate Naposim sau Madiol 3-4 cpr/zi. Ca sedativ, preferăm următoarea poziune: Rp. Bromură de calciu 15 g, t-ră de valeriană 10 g, t-ră de crategus 10 g, luminal sodic 2 g, sirop de codeină și sirop de beladonă câte 40 g, sirop de coji de portocale 100 g, apă pînă la 300 g. D.S. 4 lingurițe/zi, dintre care una înainte de culcare.

IGNUȚA FLOREA — Reșița: O lucrare pe tema ce vă interesează a apărut de curînd sub titlul „Culturismul” de L. Baroga în Editura C.N.E.F.S.

CINK GABOR — Timișoara: „Sublata causa tollitur effectus” (înlăturînd cauza dispăre și efectul). Adresați-vă deci unui serviciu de alergologie pentru depistarea alergenului care vă provoacă urticaria. În rest, nu avem de adăugat nimic la medicația atît de variată și de complexă ce v-a fost prescrisă de medici.

VIZITAȚI

HANUL PRAHOVA

organizat de coo-
perația de consum
în incinta Expoziției
Realizărilor Econo-
miei Naționale.

Se servesc perman-
ent preparate de-
licioase:

- sarmale munte-
nești cu mămăli-
guță
- mititei speciali
- cîrnați de casă
- cîrnați „Praho-
va”
- pastramă de
porc și de vacă
precum și
- vinul casei
- vin negru spe-
cialități
- țuică bătrînă
- bere la sticlă

In toamna de curînd sosită îmbrăcăminte potrivită

- PARDESIE DE STOFA PENTRU BARBAȚI ȘI BĂIEȚI
- RAGLANE DIN ȚESĂTURI DE BUMBAC ȘI FIBRE POLIESTERICE PENTRU BARBAȚI ȘI BĂIEȚI.

Elegante, practice ;
Pentru sezonul rece li se pot atașa mesade sau slavute

ELEGANT sau SPORT,
SOBRU sau în COLORIT CONTRAST,

costumul Dv.
va fi ales desigur
din produsele
fabricii textile

DOROBANȚUL PLOIEȘTI

- ȚESĂTURI IMPRIMATE
- PIJAMALE
- DIFTINĂ
- FINET
- INDIAN
- ENKA

și
ȚESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ
PENTRU CĂMĂȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE
ÎNȚEPRINDERILE TEXTILE

GALATI

De 1873 de ori numărul 1

Lev Iașin: un nume pe care orice pasionat de fotbal din lume îl cunoaște. Un nume care simbolizează măiestrie, o măiestrie alcătuită din talent, stăruință și o pătimașă dragoste pentru sport. În 1961, când echipa reprezentativă a Uniunii Sovietice a învins la Buenos-Aires unsprezecelele argentinian, un ziar local a scris: Meshi — 3 milioane de cruzeiros, Metreveli — 3 milioane, Iașin — de neprețuit. În 1963, un portar a obținut pentru prima și singura oară până acum titlul de „Cel mai bun fotbalist european al anului”. Și, bineînțeles, acest portar a fost Lev Iașin. La un moment dat s-a putut face următorul calcul: în 2430 de minute de joc, Iașin a primit numai 7 goluri. În 1966, a jucat atât de bine în Anglia încât a fost numit „Cel mai bun portar al campionatului mondial”. Deși a avut de înfruntat înaintași ca: Banks (Anglia), Iribar (Spania), Gilmar (Brazilia) etc.

Luna viitoare, Lev Iașin va implini 40 de ani. O aniversare pe care o va sărbători în „poartă”. Căci, la o vîrstă la care mulți sportivi au căpătat de mult burtă Iașin e mai departe căpitanul echipei și un magnet pentru moscoviți.

Care-i însă secretul lui ?

Nu departe de centrul de antrenament al echipei Dinamo-Moscova, echipa lui Iașin, există o pădure cu un lac mărișor. Făgii și stejarii care-l înconjoară se oglindesc solemn în apele-limpezi. Pacea adîncă a locului e cît se poate de potrivită pentru calmarea nervilor surescitați ai unui portar de fotbal — ca și ai unui ziarist. De aceea și unul și celălalt au socotit că o partidă de... pescuit putea fi cadrul cel mai potrivit pentru o discuție nestingherită.

— De fapt nu mă interesează dacă prind sau nu pește — a deschis Iașin vorba — plăcerea cea mai mare e pentru mine să surprind momentul cînd peștele mușcă și apoi clipa potrivită cînd trebuie să trag. Dacă tragi prea tîrziu — la fel. Și așa e și la fotbal. Dacă ieși din poartă prea devreme ori prea tîrziu, de cele mai multe ori nu mai poți să te uiți decît pe urma mingii care se odihnește în plasă. Totul e să prinzi clipa potrivită.

Celebritatea lui Iașin se datorează tocmai faptului că e socotit aproape de neegalat în surprinderea acestei clipe capitale; nu s-a vorbit chiar despre un al „șaselea simț” al său? Cum se poate dobîndi însă acest al șaselea simț ?

— Mai întîi e nevoie, evident, de îndeminare — socotește Iașin, apoi de experiență, antrenament și încă o dată antrenament. Și de voința de fier de a depăși propriile slăbiciuni. Ceea ce presupune, însă, să-ți cunoști părțile slabe și să le recunoști fără jenă.

Vislul alene pe unda calmă a lacului pe care niciun val nu-l turbura era un adevărat balsam pentru nervi. Ah, neryii...

— Dar mai sînteți și acum nervos cînd ieșiți pe teren, după atîtea sute de meciuri ? a vrut să știe ziaristul.

— Sînt la fel de agitat ca la început. E adevărat, nu mai e vorba totuși de

O comparație și din nou Iașin în frunte

Tabelul de mai jos îngăduie o revelatoare comparație cu cei mai buni portari din lume. Sînt luate în considerare numai jocuri desfășurate în cadrul reprezentativelor naționale ale țărilor respective.

Numele	Țara	Perioada	Numărul meciurilor	Numărul golurilor primite
Iașin	U.R.S.S.	1954—1967	78	71
Zamora	Spania	1920—1936	47	44
Grosics	Ungaria	1947—1962	84	89
Gilmar	Brazilia	1958—1966	88	96
Soksic	Iugoslavia	1959—1966	46	56
Combi	Italia	1924—1934	47	64
Šroif	Cehoslovacia	1955—1965	39	53
Naidenov	Bulgaria	1955—1966	50	70
Beara	Iugoslavia	1950—1959	60	85
Springsett	Anglia	1959—1966	33	48
Planicka	Cehoslovacia	1925—1938	74	125

Lev Iașin

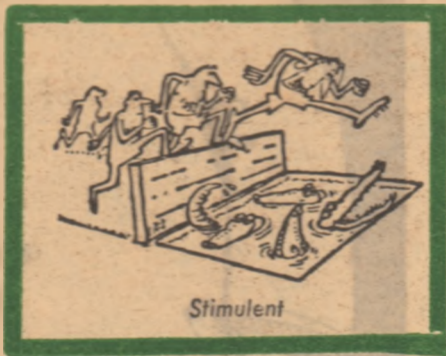
teama pe care o încercam acum douăzeci de ani la primele mele întîlniri importante. Ci de o tensiune interioară. „Publicul, echipa mai așteaptă încă mult de la Iașin. Am să mai pot îndreptăți o dată speranțele lor?” Întrebarea mă munește înaintea fiecărui meci și-mi dă o stare de agitație. Ceea ce, la urma urmei, găsesc că-i foarte normal. Un sportiv care-și iubește principala îndeletnicire trebuie să cunoască frigurile dinaintea întrecerii. Dar în același timp, am învățat și să-mi ascund neliniștea. Cechipierii mei privesc spre mine, au nevoie de un sentiment de siguranță. Apoi, o dată cu începerea meciului, pulsul unui portar e pulsul întregii echipe.

Ascultînd aceste confesiuni care explicau secretul unuia din marile destine sportive ale secolului, pe buzele reporterului a trebuit în mod firesc să inflorescă însă și întrebarea :

— Cît timp vă veți putea încă păstra locul dv. între cele două bare ale porții ? O știre apărută în ziare acum cîteva săptămîni anunța că vă veți termina cariera sportivă cu prilejul unui meci între echipa reprezentativă a U.R.S.S. și o selecționată alcătuită de Federația Internațională de fotbal.

Lev Iașin a șovăit puțin, după care a răspuns :

— În ce privește știrea ca atare, ea e numai în parte adevărată. E drept, o asemenea întîlnire este prevăzută și ar fi o mare bucurie pentru mine dacă ea ar avea loc, iar eu aș fi în poartă. Un astfel de meci ar fi extrem de util pentru sportul din țara noastră, pentru educarea tinerilor noștri sportivi. Deocamdată, există însă greutăți calendaristice pentru perfectarea lui. S-ar putea să fie ultimul meu meci în reprezentativă, dar nu și finalul carierei mele sportive. Am să continui să apar în poarta echipei Dinamo, căreia îi datorez întreaga mea dezvoltare, cît voi putea și atîta timp cît voi rezista la ritmul intens al antrenamentului, în așa fel încît să pot face față în bune condiții unui meci — spre cel mai mare folos al echipei și bucuria spectatorilor.

Stimulent

Spionajul vestimentar

Creatorii de modă din Paris au o vorbă: „Un model nou e plătit în primele zile cu aur, după trei săptămîni cu argint, apoi cu... bănuți”. Chestia cu bănuții putem să n-o luăm chiar ad literam, în schimb pe prima, cu aurul, da. O rochie-unicat, nereprodusă încă nicăieri, costă realmente o avere. (Ba o dată a costat chiar două averi. Întîmplarea s-a petrecut acum cîteva ani la a doua ediție a Festivalului internațional al filmului de la Moscova. La una dintre recepțiile Festivalului, Gina Lollobrigida și Elizabeth Taylor au apărut îmbrăcate identic, cu niște rochii albe vaporose, create „în exclusivitate” de casa Dior. Cînd s-au văzut față în față, vedetele au parat admirabil situația, stringîndu-și mîna și zîmbind grațios sub blițurile fotografiilor. Dar Elizabeth Taylor a părăsit foarte curînd recepția. Și nici pînă în ziua de azi nu se știe de ce le-a jucat Dior această festă, făcîndu-le, fiecăreia în parte, aceeași rochie „unicat”).

Să revenim însă la grijile creatorilor de modă patizieni. De două ori pe an, primăvara și toamna, ei își prezintă colecțiile pregătite în cea mai mare taină.

Înainte de fiecare prezentare, autorii dau spre păstrare unui portar o peliculă pe care a fost fotografiată întreaga colecție, comunicînd și data fotografierii. Această măsură de precauție este necesară pentru cazul că s-ar ivi vreun litigiu cu alți creatori sau firme care și-ar revendica dreptul de autor asupra modelelor respective.

Dar oricîte măsuri s-ar lua, furtul de modele nu poate fi evitat și secretele firmei trec totuși zidul precauției. Unul dintre conducătorii casei de modă pariziene de faimă universală, „Christian Dior”, se plîngea recent că în ultimul timp spionajul vestimentar înfloresce ca niciodată. Și e foarte greu să lupți cu el. Pentru că spionii sînt „recrutați” din rîndurile celor care au acces la prezentări în calitate de clienți sau de ziariști.

O dată așezați pe scaun, intră în acțiune invizibil, îndeplinindu-și rolurile împărțite strict dinainte: unul memorează croiala minciii, altul forma gulerului, al treilea linia bustului, al patrulea lungimea fustei etc., etc. Cum să-i prinzi cînd totul se petrece pe nevăzute, în acea mică porțiune a creierului unde sălășluiește memoria.

Modelele „calde” sînt vinate în fel și chip, cu o ingeniozitate demnă de o cauză mai bună. Dar puțini stau să-și mai facă scrupule cînd știu că, luînd-o înaintea concurenților, merg la un succes sigur și un venit fabulos. Firma „Christian Dior”, de exemplu, a fost de cîteva ori victima spionajului englez, italian, și american. Cel mai mare „jaf” a fost publicarea în America, la zece zile după prezentarea colecției la Paris, a unor albume cu toate modelele respective. Albumele s-au vîndut cu cîteva mii de dolari bucata.

I. Kristova

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul ? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

Gioconda era bolnavă ?

I.

Este adevărat că Mona Lisa, modelul celebrei „Gioconde” a lui Leonardo da Vinci, era bolnavă ?

Doru Stroescu
str. Plevnei 58, Pitești

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

R.

Nici un portret din istoria artei n-a provocat atîtea discuții ca acela al Monei Lisa, cunoscut în întreaga lume sub numele de Gioconda. Vasari, primul său comentator, credea că Leonardo a pus modelul său să asculte muzică în timp ce poza, pentru a-i alunga... melancolia. Artistul ar fi procedat deci la un soi de meloterapie, al cărei rezultat a dus la celebrul zîmbet al Giocondei ? Este una din multiplele interpretări ale „enigmaticului suris” care a reținut atenția exegeților și chiar a medicilor. Scriitorul francez Paul Valéry, probabil iritat de excesul de legendă creat în

Gioconda văzută de un oftalmolog care s-a grăbit să-i corecteze viciul de refracție

jurul zîmbetului Giocondei, l-a negat socotindu-l o simplă... cută a feței.

Din lunga listă a diagnosticilor puse Giocondei, iată cu titlu de curiozitate cîteva : era surdă de o ureche, de aceea ține capul puțin întors, iar surisul e caracteristic celor care, neașurind bine, parează situația cu un zîmbet. (G. Innes); aștepta un copil — fața indică satisfacția placidă a sarcinii (K.D. Keel); își pierduse copilul — de unde surisul resemnat (S. Reinach); era drogată (Riquelm); seferea de astm — rictusul este specific (H. Nierenberger); surisul provine din contracția nervoasă a marelui zigomatic (M.P. Schutze); au fost apoi dentiști care considerau că Gioconda avea probleme cu dinții, oculiști care i-au diagnosticat un defect de vedere, specialiști O.R.L. care au afirmat că era bolnavă de sinuzită... De altfel, nu numai zîmbetul a fost interpretat din punct de vedere medical. Recent doctorul Leon Goldman din Chicago, remarcînd că Gioconda nu are sprincene și gene, a argumentat că suferea de alopecie !

Care-i însă adevărul ? Greu de spus. Dar ceea ce are importanță în ultimă instanță nu este „patologia” Giocondei, ci frumusețea ei fără seamăn. De aceea îl vom cita în încheiere tot pe Vasari care, acum mai bine de patru secole, a exprimat gînduri valabile și astăzi : „Această figură este de o execuție care face să tremure și să dea înapoi pe artistul cel mai îndemînat din lume care ar vrea s-o imițe”.

I.

Cum se cultivă perlele artificiale ?

Elly Gion
Bd. 1 Mai 66 — București

R.

Ați aflat, probabil, răspunsul din articolul „Miracolul perlei”, publicat în nr. 35/1969, pag. 4, al revistei noastre.